

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Turismiosakond

Maarja Lauk

**RAHVUSVAHELISTE
SPORDISÜNDMUSTE ARENDAMINE
PÄRNU LINNAS**

Juhendaja: Heli Müristaja

Pärnu 2013

Soovitan suunata kaitsmisele
(juhendaja allkiri)

Kaitsmisele lubatud “.....” 2013. a.

TÜ Pärnu kolledži turismi osakonna juhataja

Heli Müristaja

Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Sporditurism ja sündmused sihtkohas	5
1.1. Sporditurismi arendamine sihtkohas	5
1.2. Spordisündmuste arendamine	9
2. Sporditurismi ja -sündmuste arendamine Pärnu linnas	14
2.1. Spordirajatised, -paigad ja -sündmused Pärnu linnas	14
2.2. Pärnu linna spordi-, arengu- ja turismiasjalistega läbi viidud intervjuude korraldus ja analüüs	20
2.3. Uuringu järeldused ja arendusettepanekud	30
Kokkuvõte	35
Viidatud allikad	37
Lisad	41
Lisa 1. Pärnu linna kui sporditurismisihtkoha SWOT tabel	41
Lisa 2. Spordirajatised ja -paigad Pärnu linnas	43
Lisa 3. Spordirajatised ja -paigad Pärnu linna kaardil	46
Lisa 4. Intervjuu küsimused	47
Summary	48

SISSEJUHATUS

Käesolev uurimustöö süüvib Pärnu linnas toimuvate rahvusvaheliste spordisündmuste edendamisse, sealjuures arendamiseks Pärnu linna kui sporditurismi sihtkohta. Spordisündmuste arendamine Pärnu linnas on aktuaalne põhjusel, kuna linn omab spordisündmuste korraldamiseks potentsiaali ning kvaliteetsete sündmuste läbi on võimalik kujundada Pärnu linnale positiivne maine. Ühtlasi on läbiviidud uuring „Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ning analüüs 2012“ tõestanud spordisündmuste positiivset majanduslikku mõju sihtkohale. Sellest tulenevalt on Pärnus tarvilik realiseerida potentsiaal korraldamaks spordisündmusi, tagades positiivne majanduslik mõju ning kujundades linnale maine.

Pärnumaa spordi arengukavas on esitatud spordivaldkonna arenguvision aastaks 2015, kus on välja toodud heatasemelised spordisündmused kui spordi populariseerijad ning avaliku tähelepanu äratajad. Visiooni kohaselt toimuvad Pärnumaal kohalike tegijate osavõtul maailmatasemega spordivõistlused, Eesti tasemega võistlused ning rohke osavõtjaskonnaga rahvaspordisündmused. (Pärnumaa spordiarengukava 2007-2015 2008: 11) Seni on spordisündmuste arengut märgata väljaspool Pärnu linna, mujal Pärnu maakonnas. Tahkuranna vallas, Jõulumäe kompleksis korraldatakse heatasemelisi rahvusvahelisi spordisündmusi, võõrustades mitmeid tippsportlasi ning pakkudes vaatamängulist võistlust, näiteks FIS Skandinaavia Karikavõistlus (Jõulumäe Tervisespordikeskus 2013). Sellest tulenevalt on püstitaud tööle probleem: Pärnu linnas ei ole piisaval määral tähelepanu pööratud arendamiseks spordisündmusi, sealjuures sporditurismi, et Pärnumaa spordivaldkonna arenguvision realiseeruks terviklikult 2015 aastaks.

Töö eesmärgiks on esitada arendusettepanekud Pärnu Linnavalitsusele, Sihtasutus Pärnumaa Turismile ja spordisündmuste korraldajatele Pärnu linnas, edendamaks

rahvusvahelisi spordisündmusi Pärnu linnas, sealjuures arendamaks Pärnu linna kui sporditurismi sihtkohta.

Eesmärgist lähtuvalt on lõputööle püstitatud järgmised ülesanded:

- sporditurismi ja -sündmuste arendamist käsitleva kirjanduse ja uuringute ülevaade;
- Pärnu linnas spordiga tegemiseks loodud ressursside kaardistamine – spordisündmused, spordirajatised ja -paigad;
- Pärnu linna spordi- ja turismiasjaliste intervjuude ettevalmistamine ja läbiviimine;
- uuringutulemuste analüüs ning tulemustest lähtuvalt arendusettepanekute esitamine Pärnu Linnavalitsusele, Sihtasutus Pärnumaa Turismile ja spordisündmuste korraldajatele Pärnu linnas.

Uurimisülesannete täitmiseks vajalik teoreetiline tagapõhi baseerub peamiselt inglisekeelsel sporditurismisihtkoha ja spordisündmuste arendamist ning juhtimist käsitleval erialasel kirjandusel. Diplomitöö kirjutamisel kasutatakse dokumente (Pärnu spordi arengukava tegevuskava aastateks 2011-2013, Pärnumaa spordiarengukava 2007-2015), mis annavad ülevaate Pärnu linna spordikorralduse hetkeolukorrast ning tuleviku plaanidest.

Töö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis kirjeldatakse sporditurismi ja -sündmuste arendamist sihtkohas. Teises peatükis on välja toodud sporditurismi ja -sündmuste arendamine Pärnu linnas. Teise peatüki esimeses alapeatükis on esitatud olulisemad spordirajatised, -paigad ja -sündmused Pärnu linnas. Teises alapeatükis on Pärnu linna spordi-, arengu- ja turismiasjalistega läbi viidud intervjuude korraldus ja analüüs. Viimaks teise peatüki kolmandas alapeatükis on välja toodud uuringu järeldused ja arendusettepanekud. Lisadena on esitatud Pärnu linna kui sporditurismisihtkoha SWOT-tabel, spordirajatised ja -paigad Pärnu linnas ning intervjuu küsimused.

1. SPORDITURISM JA -SÜNDMUSED SIHTKOHAS

1.1. Sporditurismi arendamine sihtkohas

Sport põhineb mingil konkreetsel tegevusel (jalgrattaga sõitmine) olgu see formaalne või informaalne, võistluslik või rekreatiivne, osavõtt aktiivne või passiivne. Spordis on alati teised inimesed – võistlejad või kaasosavõtjad, aktiivsed ja passiivsed osavõtjad (publik). Samamoodi on ka turismis teised inimesed, kaasturistide või võõrustajate näol. Sporditurismi kontseptsioon formeerub kolmest turismi ja spordi elemendist – tegevus, inimesed ja koht. (Meimer 2011)

Sporditurismi sihtrühmaks on inimesed, kes individuaalselt või grupina aktiivselt või passiivselt võtavad osa võistlus- või harrastusspordist ning viibivad või reisivad väljaspool oma tava elukeskkonda (Gammon, Robinson 1997, viidatud Weed 2008 vahendusel). Joy Standeven ja Paul DeKnop (1999, viidatud Weed 2008 vahendusel) on sporditurismi defineerinud järgmiselt: kõik aktiivse ja passiivse tegevuse vormid sportlikus tegevuses, mis nõuavad reisimist väljapoole oma töö- ja kodukohta ning kus osaletakse juhuslikult või organiseeritud viisil mittekommertslikel või ärilistel põhjustel. Gibson (1998, viidatud Weed, Bull 2009 vahendusel) näeb sporditurismi kui puhkusel põhinevat reisimist, mis viib indiviidid ajutiselt väljapoole oma kodukohta spordis osalemise, spordisündmuse jälgimise või spordiga seotud kohtade austamise eesmärgil.

Spordituristi kui turisti tüüpi on identifitseeritud 20 aastat. Suurbritannias tehtud uuringute põhjal on aktiivse puhkuse turistideks 15-34 aastased kõrgema sotsioloogilis-majandusliku tasemega inimeste grupp. (Meimer 2011)

Hinch ja Highman (2009) on välja toonud järgmised spordituristide mõisted:

- Tervisesporditurist: individuaalne / grupp turiste, kes aktiivselt osalevad tervisespordis ja/või viibivad väljaspool oma tavapärasest elukeskkonda, sealjuures sportimine on peamine reisi motiiv;

- Võistlusspordi turist: individuaalne / grupp turiste, kes aktiivselt osalevad spordivõistlustel ja/või viibivad väljaspool oma tavapärasest elukeskkonda, sealjuures sportimine on peamine reisi motiiv;
- Passiivne spordi turist: individuaalne / grupp turiste, kes tulevad vaatama spordisündmusi, osaledes passiivselt spordis ja/või viibivad väljaspool oma tavapärasest elukeskkonda, sealjuures spordisündmus on peamine reisi motiiv.

Spordituristi kui turisti tüüpi on identifitseeritud 20 aastat. Suurbritannias tehtud uuringute põhjal on aktiivse puhkuse turistideks 15-34 aastased kõrgema sotsioloogilis-majandusliku tasemega inimeste grupp. (Meimer 2011)

Võttes aluseks Ameerikas tehtud uuringut, jaotatakse spordituristid nelja erinevasse gruppi (Meimer 2011):

- *the action seeke* - tegvuse otsija
- *the explorer / adventurer* - uurija / seikleja
- *the sport lover* - spordi armastaja
- *organized mass tourist* - organiseeritud massi turist

Põhinedes uurimuse tulemustele on spordi armastajad enamikus meessoost, kõrgharidusega, vanuses 18-41, suhteliselt kõrge sissetulekuga. Uurija/seikleja tüüpi turistid on 18-34 või 42-49 aastased, edukad oma karjääris, majanduslikult heal tasemel ning keskmiselt kõrgelt haritud. Mehed domineerivad enamasti jahi ning ronimisega tegelevates gruppides ning naised on esindatud gruppides kus tegeletakse matkamise, kõndimise ning suusatamisega. Aktiivse puhkuse turistide arv laieneb ning kasvab viimastel aastatel kiiresti. Seiklusturistide kategooriasse kuulub üha enam vanemaid, rikkamaid ja elukogenumaid inimesi. (*Ibid*)

Aktiivse spordi turiste saab jagada kolme erinevasse gruppi vastavalt nende aktiivsuse tasemele (Meimer 2011):

- spordist mitte osavõtvad (passiivsed) pealtvaatajad
- mõõdukalt aktiivsed turistid
- väga aktiivsed

Sporditurismi-valdkonnas varemalt läbi viidud uuringud jagunevad suures plaanis kaheks: USA suunalisteks ja Euroopa suunalisteks. USA-s on peamiseks uurimisvaldkonnaks passiivne sporditurism, Euroopas on aga uuritud rohkem aktiivset sporditurismi, kus turist osaleb omal käel aktiivselt võistlus- või tervisespordis. USA-s tehtud uurimused keskenduvad spordisündmuste mõju ja eriti majandusliku mõju uurimisele, Euroopas aga sporditurismi sotsiaalsele ja kultuurilisele mõjule ning motivaatoritele. (*Ibid*)

1969. aastal on avaldatud Howe Martyn'i poolt üks esimesi artikleid spordist ja turismist, pealkirjaga „Spordi mõju rahvusvahelisele turismile“. Artiklis Martyn (1969 viidatud Travassos 2008: 23 vahendusel) selgitab, et sportmängud meelitavad inimesed välismaale reisima, et osaleda ja vaadata. Tõhus panus sporditurismi algas alles umbes 1990-ndate keskel, sellest ajast on saanud sporditurism üha olulisemaks haruks teenusepakujatele ning akadeemikutele.

Turismi uurijad on välja toonud kasvava tähtsuse arendamiseks turundusstrateegiaid, et sihtkohad eristuksid üksteisest üha tiheneva konkurentsi tõttu. Üheks võimaluseks konkurentsielise saavutamiseks on positsioneerimine. Sport annab võimaluse eristumaks, määratlemaks sihtkoha positsioon ning pühendudes konkreetsetele klientide rühmadele. Sport mängib üha olulisemat rolli sihtkohta turunduses seda nii riiklikul, piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil. Turismi strateegilisel juhtimisel ja turundamisel tuleb arvesse võtta sihtkohas pakutavad teenused ja turismiobjektid. Sihtkohtade arendusel tuleks püüelda toodete ja teenuste mitmekesisusele ja tasakaalule. (Dimanche 2007)

Maier ja Weber (1993, viidatud Hinch, Higham, 2011 vahendusel) hinnangul on sihtkoha ressursside analüüs esimene oluline samm arendamiseks ja juhtimaks sporditurismisihtkohta. Spordi ressursid on spordisündmuste toimumispaigad (näiteks staadion), treeningvõimalused, sporditeadus ja spordimediitsiini võimalused. Sporditurismi arendamisel tuleb silmas pidada sihtkohas spordiga tegemiseks loodud ressursse, mis võivad olla nii looduslikud kui inimeste poolt loodud rajatised, näiteks kergliiklusteed, rekreatiivsete tegevuste tarbeks loodud ujumisbasseinid, tennisehallid (Weed, Bull 2004, viidatud Weed 2008 vahendusel). Samuti on oluline arvestada

reisisihtkohale omaseid tunnuseid – infrastruktuur, kättesaadavus, pakutavad teenused, toimuvad sündmused ning sihtkoha taluvusvõime.

Meimer (2011) sõnul takistab sporditurismi arengut puudulik integratsioon erinevatel haldusala tasanditel. Poliitika areng ja rakendamine erinevate organisatsioonide vahel, kes vastutavad spordi ning kes turismi eest. Akadeemilises maailmas, napib spordi ja turismi interdistsiplinaarseid uuringuid. Tulevaste sporditurismi pakkujate hariduses püsib teadusvaldkondade vaheline piir.

Sport on poliitikaga segunenud ning seda võib kasutada (Noormets 2012):

- teatud ideoloogia propageerimisel
- riigi imago ülesehitamisel
- teiste ühiskondadega suhtlemisel
- kodanike solidaarsuse loomisel
- kui majandusliku arengu strateegiat

Eesti tugineb turismitoodete ja sihtkohtade arendus turismi turunduskontseptsioonile ja selles ettenähtud põhiteemadele. Ükski riik, piirkond või turismiettevõtja ei suuda pakkuda kõike kõigile, st vastata kõikide külastajarühmade ootustele ja vajadustele. Eesti kui reisisihtkoha potentsiaali, ressursse ja sihte arvestades on kõige otstarbekam keskenduda järgmiste teemavaldkondade arendamisele: konverentsi- ja äriturism, kultuuriturism, sporditurism, toiduturism, loodus- ja mereturism, terviseturism ja pereturism. Sporditurism annab võimaluse suurendada Eesti tuntust välisriikides, väliskülastajate arvu ning aidates kaasa turismi hooajalisuse vähendamisele. (Eesti riiklik turismiarendukava ... 2012: 13-14)

Sporditurism võimaldab sihtkohtadel eristuda, misjuures määratleda sihtkoha positsioon. Orienteeritus konkreetsetele klientide rühmadele tagab sihipärase turundustegevuse. Arendamiseks sporditurismi sihtkohas on oluline arvestada olemasolevate ressursside ning sihtkoha valmisolekuga. Sporditurismi ressurssideks siinkohal on looduslikud ja inimeste poolt loodud võimalused tegelemaks sportimisega. Iga turismi alaliigi arendamiseks loob eelise väljaarenenud turismitaristu.

1.2. Spordisündmuste arendamine

Sport võib sageli olla märkimisväärne osa turismisihtkohast, spordisündmused on muutunud järjest tunnustatumateks teguriteks edendamaks turismi ja arendamaks tooteid (Dimanche 2007). Aastate jooksul on oluliselt kasvanud spordisündmustega seotud turism, täheldatud on nii nõudluse kasvu kui ka sündmuste suurenevat osa äritegevuses. Turistide arv, kelle peamine põhjus reisida on spordisündmustel osalemine vaataja rollis, on kiiresti suurenenud. (Ottevanger 2007: 15)

Sündmused erinevad suuruse ja mahu poolest ning kuidas sihtkohale mõju avaldavad, kuid üks aspekt on alati sama, sündmused toimuvad piiratud aja jooksul. Spordisündmused võivad toimuda ühekordselt, aastas korra või sagedamini, kesta ühe päeva või mitu päeva. Sündmused võivad olla korraldatud ühes konkreetses kohas või mitmes kohas korraga, olles keskendunud ühele spordialale või hõlmata erinevaid alasid. Sündmused võivad olla suunatud erinevatele vanusegruppidele või võimekusega osalejatele. (Wallace 2012)

Smith, Graetz ja Westerbeek (2006, viidatud Travassos 2008 vahendusel) on välja toonud, et sporti saab seostada mainega ja spordisündmust vaadelda kui toodet. Sellest tulenevalt tuleb spordisündmust juhtida ning arendada kui toodet. Üldhinnang spordisündmuse mainele annab aluse kahele mõistele: riigi või piirkonna maine ja ettevõtte maine (Hsieh, Pan ja Setiono 2004, viidatud Travassos 2008 vahendusel). Sporditurist hindab spordisündmust, võttes arvesse mitte ainult spordisündmust, vaid ka hinnang riigile või piirkonnale, kus sündmus toimub ning sündmuse korraldajale. (Travassos 2008: 27)

Edukad spordisündmused meelitavad sihtkohata tuues kasu mitmetele valdkondadele. Ühtlasi võivad spordisündmused ebaõnnestuda, jättes reisijale halva mulje ning ebameeldivad mälestused sihtkohast. (Wallace 2012)

Investeeringud sporti ja spordisündmustesse suurendavad turistide huvi linna vastu. Turistide huvi osaleda spordisündmustel, kaasates teisigi, kes veel ei ole sihtkohta külastanud (Bramwell, 1999). Seos spordi ja turismi vahel on ilmne ja neid kahte valdkonda ei saa vaadelda enam eraldi. (Travassos 2008: 29)

Sihtkoha seisukohast tähendab spordisündmusturismi areng ja turundus majanduslike ja ühiskondlike hüvede saamist. Sündmuse korraldaja seisukohalt võib turist olla üks paljudest sihtrühmadest, keda ligi meelitada kogu sündmuse kontseptsiooniga. Et müüa sündmust peab see olema atraktiivne, konkreetse eesmärgiga turusegmentidele, kõrge kvaliteediga ning õiglase hinnaga, et rahuldada reisijate ootusi. (Ottevanger 2007: 15)

Spordisündmusturism on mõnevõrra unikaalne. Getz'i (2003, viidatud Ottevanger 2007 vahendusel) hinnangul on järgmised erilised omadused:

- spordiüritused on üldjuhul on paindlikud, nendega saab turiste meelitada sihtkohta;
- erisündmus (ühekordne või harva aset leidv sündmus) võib meelitada rohkem inimesi kui regulaarsed sündmused;
- spordisündmused meeldivad ettevõtjatest sponsoritele;
- suuremad spordiüritused soosivad uute spordirajatiste ja -infrastruktuuri arendamist;
- uued spordirajatised ja -paigad võivad muutuda püsivaks sündmuste toimumiskohaks;
- spordisündmused on võimalik korraldada aastaringselt, vähendades sesoonsust;
- spordisündmused meeldivad kõigile, sõltumata vanusest, soost või füüsilisest võimekusest;
- spordisündmused võib aidata kaasa sihtkoha brändimisele;
- spordisündmused võivad arendada turismi maapiirkondades, mis on vähe atraktiivsed.

Sündmuskorraldus tugineb paljude inimeste koostööle ja pingutusele. Isegi suhteliselt väike sündmus võib olla keeruline, nõudes palju töötajaid, märkimisväärsed ressursse, planeerimist ja koordineerimist. (Wallace 2012)

Järgnevalt on esitatud spordisündmuste kajastatust erinevates Eesti arengustrateegiates ning uuringutes. Eestis toimub igal aastal sadu kultuuri- ja spordisündmused, mis lisaks kultuurielu rikastamisele ja meelelahutuse pakkumisele omavad olulist mõju kohalikule majandusele. Nende ürituste korraldamine tõstab toimumiskoha tuntust ja soodustab turismi, tuues otsest kasu ettevõtjatele, eeskätt teenusepakkujatele. (Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste ... 2012: 3)

Eesti tuntuse kasvule on oluliselt kaasa aidanud Eestis aset leidvad rahvusvahelised suursündmused, mille rahvusvaheline kajastamine on tõstnud Eesti mainet reisisihina. Korraldatavad rahvusvahelised suursündmused on Eesti kui reisisihtkoha tuntuse suurendamiseks ja välisküllastajate arvu kasvatamiseks turismisektorile oluliseks võimaluseks. (Eesti riiklik turismiarengukava ... 2012: 19)

Spordisündmuste korraldamine suurendab Eesti tuntust välisriikides, sh välisküllastajate arvu ning aitab kaasa turismi hooajalisuse vähendamisele. Spordisündmused on võimaluseks pikendada välisturistide Eestis viibimise kestust, selle eelduseks on aga sihtrühma vajadustele vastava turismitaristu ning sporditurismitoodete ja -teenuste olemasolu. Rahvusvahelise meedia huviorbiiti kuuluvate spordisündmuste ja rahvusvahelise mastaabiga vaatamänguliste spordivõistluste Eestisse toomise toetamine, samuti iga-aastaste liikumisharrastuse suursündmuste Eestis korraldamise toetamine ning vastava turismitaristu väljaarendamise toetamine. (Eesti riiklik turismiarengukava ... 2012: 14)

Üritused pakuvad meelelahtust ja uusi elamusi osalejatele-pealtvaatajatele, kuid mõjutavad ka laiemalt kogu ümbritsevat keskkonda. Selleks, et määratleda, mis valdkondades on ürituste mõju piirkondades tuntavam on Eesti Konjunkturiinstituudi poolt läbi viidud uuring „Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ning analüüs“. Uuringu raames paluti ürituste mõjupiirkonnas asunud kohalikel ettevõtetel ja asutustel hinnata konkreetse ürituse mõju piirkonna majandusele ja ettevõtlusele, tööhõivele, elanike kultuuri- ja spordihuvile, kultuuri- ja spordialase tegevuse edendamisele ning mainele-tuntusele (Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste ... 2012: 44).

Mõju toodud valdkondadele mõõdeti neljapallilisel skaalal, kus skaala otspunktideks olid vastandlikud hinnangud: üks pall tähistas väga olulist mõju ja neli palli mõju puudumist. Üritustel oli kohalike ettevõtete ja asutuste hinnangul kõige suurem mõju regiooni maine ja tuntuse kujundamisele. Kokku 93% vastanute arvates mõjusid üritused soodsalt piirkonna mainele, 7% arvates oli mõju vähene või puudus üldse. Maine järel peeti oluliseks mõju kohalikule kultuuri- ja sporditurismile ning kultuuri- ja sporditegevusele, soodsat mõju märkis vastavalt 86% ja 88% vastanutest. Elanike huvi kultuuri ja spordi vastu aitasid üritused tõsta 80% ettevõtjate hinnangul. Seega nähakse

ürituste olulisima panusena maine, turismi ning kultuuri- ja spordielu edendamist võrreldes majanduse ja tööhõivega, mis on avalikkuse jaoks olnud kultuuri- ja spordiürituste varjatumaks pooleks. Ürituste soodsat mõju piirkonna majandusele ja ettevõtlusele märkis 72% vastanutest. Kõige tagasihoidlikumalt hinnati mõju piirkonna tööhõivele, soodsat mõju märkis 40% vastanutest, kuid 60% tõdes, et mõju kohalike elanike tööhõivele oli kas suhteliselt vähene või puudus üldse. (*Ibid*)

Eesti riikliku turismiarengukava eelnõu kohaselt toetatakse kultuuri- ja spordisündmuste korraldamist, mis omavad olulist reisimotivatsiooni Eesti külastamiseks ning aitavad kaasa arengukava eesmärkide saavutamisele. Toetamise eesmärk on tõsta sündmuste rahvusvahelist konkurentsivõimet, aidates kaasa professionaalsele turundusele ja suurendades sündmuse atraktiivsust sihtgruppidele. Prioriteetsetele kultuuri- ja spordisündmustele tagatakse nende pikemaajaline finantseerimine, mille aluseks on koos ministeeriumite ja teiste asjaomaste partneritega kokkulepitud rahastamis põhimõtted. (Eesti riiklik turismiarengukava ... 2012: 19)

Mujal maailmas on ürituste ning sellega kaasneva majanduslikke ja muid mõjusid kaardistatud juba 30 aastat. Turistid ja nende poolt tehtud kulutused toovad piirkonda täiendavat raha, suurendades ettevõtete müügitulu, majapidamiste sissetulekuid, maksutuluseid, aga ka piirkonna mainet, tuntust jne. Euroopa Liidus on kultuuri- ja spordisündmuste majanduslikku mõju uuritud nii liikmesriikides üldistavalt kui ka eraldi. Näiteks 2007. a viidi Euroopa Komisjoni tellimusel läbi uuring “*Cultural and Sporting Events: An Opportunity for Developing Tourist Destinations and the Tourist Industry*”, kus analüüsiti kümne suurema kultuuri- ja spordisündmuse sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnamõju regioonidele ning väikeettevõtetele. Euroopa Komisjon on kultuurisündmuste kõrval pööranud tähelepanu ka spordisündmuste majandusliku mõju väljaselgitamisele. Näiteks käsitleti seda teemat 2006. aastal Brüsselis toimunud üleeuroopalisel spordikonverentsil “*The Role of Sport in Europe*”. Sporti on traditsiooniliselt EL-is vaadeldud kitsalt 2 sotsiaalses tähenduses, kuid tervise edendamise kõrval kaasnevad spordisektoriga ulatuslikud majanduslikud mõjud ja töökohtade loomine. Spordiüritused ja -turism on kõrge majandusliku arengupotentsiaaliga, mis võiks olla regiooni üheks arengumootoriks. Spordisektor ei piirdu vaid spordirajatiste ja -teenuste pakkumisega, vaid on laiemalt seotud kogu

majandusega, sealhulgas spordikaupade tootmise, meelelahutuse, hariduse, reklaami, ringhäälingu, sponsoriuse, toitlustuse, ehitamise, turismiga jne. (Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste ... 2012: 12)

2. SPORDITURISMI JA -SÜNDMUSTE ARENDAMINE PÄRNU LINNAS

2.1. Spordirajatised, -paigad ja -sündmused Pärnu linnas

Sporditurismi ja -sündmuste arendamisel on lahutamatuks osaks sportimiseks loodud sportimisrajatised ja -paigad ning korraldatavad spordisündmused sihtkohas. Sellest tulenevalt on alljärgnevalt välja toodud ja kirjeldatud Pärnu linna spordirajatised, -paigad ja -sündmused. Allikatena kasutati Pärnu Linnavalitsuse veebilehte, rajatiste, paikade ja sündmuste veebilehti, Eesti spordiregistrit ning Eesti Olümpiakomitee veebilehte.

Esmalt on välja toodud Pärnu linna olulisemad ning kaasaegsemad sisehallid. Üks esinduslikemaid spordirajatisi Pärnu linnas on Pärnu Spordihall. Saal on kasutamiseks korvpalli, võrkpalli ning teiste spordialade esindajatele. Pealelõunasel ajal treenivad hallis linna noored, õhtustel aegadel on saal kasutamiseks linnaelanikele ning harrastussportlastele. Eraldi on jõusaal ja võimlemissaal, ruumid on ka maleklubile. Teisel korrusel paikneb 210m pikkune jooksurada. Väiksemaid ruume saab vajadusel kasutada seminarideks ja võistlusjärgseteks pressikonverentsideks. Halli on 40 istekohaga kohvik ning tegutseb lastehoid. Spordihallis on võimalik korraldada ka kultuuri- ja huviüritusi ning messe. (Spordihalli tutvustus 2013) Samuti on Pärnu linnas kaasaegne tennisehall, kus on kuus välisväljakut ning lisaks nendele veel ka kuue siseväljakuga kaasaegne sisehall. Tenniseplatsidel on kasutatud tipptasemel *Novacrylic* kattematerjali ja tehnoloogiat. Olemas on varustuse rentimise võimalus. Peale tennise saab sisehallis mängida ka sulgpalli – 3 paarismängu ja 2 üksikmängu väljakut. (Pärnu Tennisekeskuse tenniseväljakud 2013) Pärnu Hansagümnaasiumi kergejõustikuhalli põhikorrusel on 6 rada kuni 60 meetri sprintideks, 170 meetri pikkune kaheajaline ovaalne soojendusjooksurada, 1 korvpalliplats, 2 võrkpalliplatsi, kõrgus- kaugus- ja teivashüppe ning odaviske ja kuulitõuke alad. Võimlatest on välja toodud Pärnu Kesklinna koolide võimla, mida kasutavad igapäevaselt Pärnu kesklinnas paiknevad 3

kooli. Kella 16.00-st alates kasutab võimlat Pärnu linna Spordikool. Õhtuti on saal linnarahva kasutuses. (Pärnu Kesklinna Koolide ... 2013)

Pärnu linnas on neli ujulat – Rabaujula, Koidula Gümnaasiumi ujula, Tervise Paradiisi ujula ning Sanatoorium Tervis ujula, millest viimasel on neli 25 m rada. Basseini sügavus on 130-165 cm, veetemperatuur + 27-29 °C (Ujumisbassein 2013).

Veesõiduvahenditega seotud baase on, Pärnu linnas, kolm. Pärnu jõe ääres, Räämal, asub Sõudeklubi Pärnu sõudebaas. Pärnu sõudesport sai alguse 1884.aastal. Pärnu jõgi oma linnakeskse asukoha ja avarusega pakub suurepäraseid võimalusi veesportlase tegelemiseks. (Ajalugu 2013) Sõudebaasis tegutseva spordiklubi tegevusaladeks on spordi harrastamine ja spordiürituste korraldamine (Sõudeklubi Pärnu sõudebaas 2013). Teispool jõge (Suur-Jõe) on Pärnu Sõudekeskus Kalev. Sõudekeskuses tegutseva spordiklubi tegevusaladeks on spordi harrastamine ja spordiürituste korraldamine (Pärnu Sõudekeskus Kalev 2013). Mõlemad baasid on kehvasti seisukorras ning vajavad rekonstrueerimist. Pärnu jõesuudmes on Jahtklubi, mis on purjetamise ja huvimeresõidu toetamiseks avalikes huvides loodud isikute vabatahtlik ühendus. Klubi eesmärgiks on purjetamis-, jääpurjetamis- ja huvimeresõidu harrastajate ühendamine; merekultuuri propageerimine ja tingimuste loomine purjespordi arenguks; spordimeisterlikkuse, kehalise ja vaimse võimekuse tõstmine ning säästliku loodushoiu põhimõtete ja heade meresõidutavade järgimine. (Jahtklubist 2013)

Pärnu linnas on mitmed staadionid, võistlus- ja noorsportlastele on loodud normaalsed tingimused harjutamiseks, enamasti koole on kindlustatud võimla või staadioniga (Pärnumaa spordiarengukava ... 2008: 8). Kuid linnal puudub korralik esindusstaadion. Rannas asuv Kalevi staadion on mitmeotstarbeline, staadionil on 1500 istekohta, sealhulgas kaetud istekohti on 500. Ringraja pikkus 400 meetrit, rajakatte materjaliks on rekortaan. Kaugus- ja kolmikhüppekohtasid on 2, odaviske-, teivashüppe-, kõrgushüppe-, kuulitõuke-, kettaheite- ja vasaraheitekohtasid on 1. Jalgpalliväljaku pikkus on 100 meetrit ja laius 60 meetrit, katteks on looduslik muru. (Pärnu Kalevi staadion 2013) Pärnu linna Kalevi staadion on ehitatud nõukogude ajal ja selle hetkeolukord on ebakvaliteetne, eriti halvas seisundis on tribüün ja jooksurajad. Esindusstaadioni puudumine tingib suurvõistluste mittetoimumise, mis omaksid rahvahulgas suurt huvi, oleksid meie sportlastele võimete näitamise kohaks ja

võimaldaksid kaasata sporti enam sponsoreid. (Pärnumaa spordiarengukava ... 2008: 10) Pärnu Linnavalitsus on otsustanud ise alustada staadioni projekteerimist. Pärnu linnapea arvates on erainvestorist loobumine pikemas perspektiivis isegi õigem, sest linn jääb siis ise täieõiguslikuks peremeheks. Kuna ettevalmistustööd projekteerimise riigihanke välja kuulutamiseks alles käivad, pole selge, mis spordirajatisele täpselt tuleb. Parimal juhul võib Kalevi staadioni ehitus alata juba tuleval aastal, hiljemalt aastal 2015. (Pärnu loobus Kalevi ... 2013)

Pärnu linnas on loodud mitmed võimalused tegelemaks alternatiivsete spordialadega, näiteks lohesurf, veelaud, purilaud, rulamine, trikirattasõit ja -rulluisutamine. Pärnu linnas Munamäe kõrval asub väike *skatepark* hüpete, *railide* ja *bankidega*. Pärnu *skatepargis* on aastaid toimunud alternatiivse spordi festival „Kuldrula“, mis on saavutanud olulise tähtsuse Eesti ekstreemspordimaastikul. Pärnu kesklinna silla juures on Pärnu *Wakepark* (veelauapark), tegemist on moodsa veelaudureid vedava teraskaablisüsteemiga, mis liigub edasi-tagasi elektrimootori jõul. Sõidutrass on ca 150 m pikk. Süsteem on ökonoomne ja keskkonnasõbralik. Kaablisõit sobib kõigile vanuses 6 kuni 60 eluaastat, sest sõitmine on lihtne ja jõukohane, vajalik on ujumisoskus. (Pärnu Wakepark 2013) Pärnu rannas asub kaks surfiklubi, üks neist on Aloha Surf, mille eesmärgiks on pakkuda kvaliteetset purje- ja lohelaua koolitust, varustust ja muud sellega seonduvat (Kontakt 2013). Teine on Pärnu Surfiklubi, mis ühendab endasse pea kõiki Pärnus aktiivselt tegutsevaid puri- ning lohelaudureid, sealjuures korraldades võistlusi ning laagreid (Ajalugu 2013). Pärnu Surfiklubi pakub varustuse renti, koolitusi ning olemas on baar. Klubi katusel asetsevalt terrassilt avaneb kaunis vaade rannale.

Pärnus on võimalik harrastada ka liikumisharrastusi, selleks on loodud terviserajad. Pärnu linna vahetus läheduses, Raeküla männikus asuvad populaarsed terviserajad. Enim kasutavad suusatajad, jooksjad, kepikõndijad jt tervisespordisõbrad 3 ja 5 km radasid. Järjest enam leiab kasutamist ja taasavastamist ka 10 km rahvarada. Öhtusel ja pimedal ajal on võimalik sportida valgustatud 3 km rajal. (Reiu-Raeküla Tervisespordikeskus 2013) Pärnu jõe kaldal kulgeb Jaansonini nime kandev ca 4000 meetri pikkune asfaltkattega terviserada. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) rahuldab tänavu aprillis otsusega Pärnu linna projekti “Pärnu jõe vasakkalda tervisespordi rada (Jüri Jaansonini rada)” taotluse ja toetab projekti Euroopa regionaalarengu fondi vahenditest 1

371 795 euroga. Projekti raames ehitatakse välja ligikaudu nelja kilomeetri pikkune tervisespordi rada Pärnu jõe vasakkaldal kahe silla vahelisel alal, mis koos jõe paremkaldal oleva kergliiklusteega moodustab kaheksa kilomeetri pikkuse raja. Projekti toetus moodustab 85 protsenti projekti kogumaksumusest, 15 protsenti katab linn omafinantseeringuna. (EAS otsustas rahastada ... 2013).

Kõik Pärnu linna spordirajatised ja -paigad on esitatud lisa 2 (vt. lisa 2, tabel 2), lisa 3 (vt. lisa 3, joonis 1) on kantud spordirajatised ja -paigad Pärnu linna kaardile, mis annab ülevaate

Pärnu linnas korraldaks mitmeid spordisündmusi nii tipp- kui harrastussportlastele. Inimestel on olnud alati huvi spordi vastu, spordivõistlused ja -üritused on reeglina olnud rahva- ja osavõturohked (Pärnumaa spordiarengukava ... 2008: 8). Sõudelegendi Jüri Jaansonini nime kandev Kahe Silla jooks on tõenäoliselt Pärnu üks tuntumaid rahvaspordisündmusi. Alates 2001. aastast kogunevad spordisõbrad septembri alguses Pärnusse, et üheskoos läbida Pärnu jõe kallastel kulgev ja Jaansonini nime kandev ca 9000 meetri pikkune distant – nii joostes kui käies. Et pöörata rahva ning linnavõimu tähelepanu Pärnu jõe kallastele ning nende korrastamise vajadusele, kutsusid mitmed linna tuntud inimesed eesotsas Jüri Jaansoniga aastaid tagasi ellu Kahe Silla jooksu. Pärnu Kahe Silla Klubi asutajate pikemaajaliseks eesmärgiks sai vana ning uue silla vahelise kergliiklustee-kallasraja väljaarendamine. Käesolevaks ajaks on tõhus selgitustöö ning linnavõimu tegevus jõudnud etappi, kus raja ehitamisega on plaanis alustada 2013 aasta mais ja rada peaks valmima tänavu novembri lõpuks (EAS otsustas rahastada ... 2013). (Tutvustus 2013)

Pärnumaa vanim traditsiooniline spordiüritus on Pärnu Tänavasõit (EMV kriteeriumi etapp), mida korraldab Pärnu Spordiseltsi Kalev Spordikool vastavalt UCI määrustele ning EJL võistlusreglemendile ja EMV kriteeriumi juhendile (Pärnu Tänavasõit 2013). Tänavu 27. aprill peeti Pärnus 54. korda Pärnu Tänavasõit, mis oli ühtlasi Eesti meistrivõistluste I etapp. Ratturid võistlesid 1,4 kilomeetri pikkusel ringil, kus igal kolmandal ringil jagati vahefinišites punkte esimestele neljale vastavalt 5, 3, 2, 1. (Pärnu Tänavasõidu võitsid ... 2013) Tänavasõidul osales eri vanuseklassides ligi 200 ratturit. Keskpäeval peetud lastesõitude startidesse tuli 270 noort pedaaliijat.

Suvel toimuvad Pärnu linnas mitmed traditsioonilised spordisündmused. Juuni lõpus toimub Baltikumi üks olulisimaid laste ja noorte (8-16 aastaste) jalgpalliturniir – Pärnu *Summer Cup*, sel aastal (2013) toimub XI korda. Osalema on oodatud noored Eestist, Lätist, Leedust, Venemaalt, Ukrainast, Valgevenest, Soomest, Rootsist, Hollandist ja veel mujaltki riikidest. Eelneva kümne aasta jooksul on kogutud hulgaliselt kogemusi turniiri korraldamisel ning jätkatakse ka edaspidi tegutsemist selle nimel, et arendada Eesti ja Pärnu jalgpallielu. (Pärnu Summer Cup 2013)

Traditsioonilist Aastajooksu korraldatakse tänavau 29. korda. Pärnu Klubi Tervisespordi poolt korraldatava jooksusündmuse eesmärgiks on anda võimalus täiskasvanutel ja noortel tegeleda jooksmisega, kui ühe parima mitmekülgsaks arenguks vajaliku alaga. Sündmus koosneb 18. etapist, mis toimuvad Niidupargis, Pärnu rannas ja Raekülas. (Aastajooks 2013)

Traditsiooniks on saanud Aloha *Kite Challenge* lohesurfi võistlus Pärnu rannas. Mõõtu võetakse lohedega rajasõidus ja vabastiilis, kus jagatakse välja EMV punkte. Eesmärgiks on pakkuda atraksioone nii vaatajatele, algajatele kui tõsisematele adrenaliini otsijatele. Külastajatel on võimalik nautida vaatamängulist lohesurfi, häid *live* artiste ning osa võtta erinevatest tegevustest alates lohesurfi võistlusest, päikese võtmisest kuni *zumbani* välja.

Pärnu rulapargis on aastaid toimunud alternatiivse spordi festival Kuldrula. Üritus on saavutanud olulise tähtsuse Eesti ekstreemspordimaastikul. Tegemist on lahtiste Eesti Meistrivõistlustega rulutamises, trikirattasõidus ja -rulluisutamises.

Pärnu linnas korraldatakse ka võitluskunstisündmusi. 2009 aastal toimus esmakordselt taipoksi gaala, *Power Fight Night I*. Üritus oli pealvaatajatele tasuta ja seda saatis suur edu. Kohale tuli arvukalt inimesi nii Pärnust kui Tallinnast. Sündmus oli huvitav ning tähelepanu oli pööratud ka meelelahutuslikule poolele. Võistlus oli suure populaarsusega, ning tänu sellele otsustati ka korraldada sündmust järgmistel aastatel. (*Power Fight Night I* 2013) Tänavu suvel toimub Pärnus juba viiendat korda suurüritus *Power Fight Night V*, mis on nüüdseks rahvusvaheline. Külalisi on oodata Taanist, Šveitsist, Saksamaalt, Kongost ning teistest Eesti linnadest. Sarnaselt eelmistele

aastatele suure publikuhuvist tulenevalt korraldatakse seegi aasta sündmus Pärnu Spordihallis. (Power Fight Night V 2013)

Kui eelnevalt kirjeldatud Pärnu Tänavasõit on saavutusspordisündmus, siis Pärnumaa Spordiliidu koostöös toetajatega korraldatav Pärnumaa Rattaretk on kogu perele mõeldud spordisündmus. Retke eesmärk on haarata liikumisse erinevad vanuse- ja sihtgrupid, pakkuda rahvale sportimisvõimalust ning mitte rõhuda võistlusmomendile. Retke start antakse Pärnu kesklinnas ning retk lõpeb Audru ringrajal. (Juhend/lisainfo 2013)

Oktoobrikuus toimub Pärnus, Kahe Silla Klubi poolt korraldatav, traditsiooniline Kahe Staadioni jooks ning käijatele/kepikõndijatele mõeldud Kahe Staadioni retk. Esimese Kahe Staadioni jooksu toimumisest on möödunud juba enam kui 25 aastat. Nimelt, kui 1986.a. sügisel oli kaua rekonstrueerimisel olnud Kalevi staadion juba praktiliselt valmis, tulid jooksuhuvilised mõttele korraldada jooksuüritust, kus eelnevad 6 aastat linna spordielu keskpunktis olnud Metsakombinaadi (nüüd Raeküla) staadion oleks nagu sümboliseeris üle andnud uuele ja uhemale. Sellega pandigi alus uuele jooksuüritusele – ligi 5 km pikkusele tänavajooksule. Suvepealinna rannapiirkonda läbivale, nüüdsest 7 km pikkusele Kahe Staadioni jooksule ning retkele antakse start Pärnu Raeküla staadioni kõrvalt, Uku puistestelt. Vahelduval pinnasel kulgeva distantssi finiš on aga Pärnu Kalevi staadionil. Sportima on oodatud ka kõik lapsed – neile mõeldud jooksud toimuvad Kalevi staadionil. (Tutvustus 2013)

Käesolevast alapeatükist selgus, et Pärnu linnas on loodud mitmed rajatised ja paigad tegelemaks sportimisega. Linnas on kaasaegseid sisehalle, kus on võimalik viia läbi treeninguid ning korraldada spordisündmusi. Linnas on olemas ujulad ning valik staadione ja võimlaid. Loodud on võimalused harrastamiseks, noorte seas populaarseid alternatiivseid spordialasid, näiteks lohesurfamine, rulatamine jne. Olemas on erinevad võimalused tegelemaks liikumisharrastustega. Terviserajad on loodud nii pehmele pinnasele, samuti on olemas asfaltkattega trassid, mida mööda on võimalik jalgrattaga sõita ning rulluisutada. Mõningad olulised spordirajatised ja -baasid on Pärnu linnas kehvast seisusest, näiteks Kalevi staadion ja sõudebaasid. Pärnu Linnavalitsus on nõuks võtnud staadion rekonstrueerida, antud tegevus soosib kindlasti linna arengut.

Pärnu linnas korraldatakse mitmeid spordisündmusi suunitlusega nii sportlastele kui ka harrastajatele. Peamiselt korraldatakse jalgratta-, jooksusündmusi ning alternatiivsete spordialade sündmusi. Eelpool juttu olnud sündmused toimuvad peamiselt suvel (ka hilissuvel), vaid Pärnu Tänavasõit ja Kahe Staadioni jooks toimuvad vastavalt kevadel ja sügisel. Korraldatavad mainesündmused on rahvusvahelised ning sealjuures on tähelepanu pööratud korralduskvaliteedile, mis aastatega on muutunud paremaks. Korraldajad pööravad suuremat tähelepanu publiku köitmisele, pakkudes meelelahtust. Positiivne on ka asjaolu, et mõningatel sündmustel korraldatakse ka lastele spetsiaalseid võistlusi, mis läbi süvendatakse lastele sportimisrõõmu ning võimaldatakse kogu perel sportlikult aega veeta.

2.2. Pärnu linna spordi-, arengu- ja turismiasjalistega läbi viidud intervjuude korraldus ja analüüs

Leidmaks vastus lõputöös püstitatud uurimisküsimusele: kuidas arendada rahvusvahelisi spordisündmusi Pärnu linnas, sealjuures Pärnu linna kui sporditurismi sihtkohta?, selgitati välja Pärnu linna hetkeolukord, kasutades selleks kvalitatiivset meetodit. Järeldusteni jõuti kogudes samaaegselt informatsiooni spordi-, arengu- ja turismiasjalistelt, analüüsides saadud andmeid ning tulemuste kirjutamisel (Masso 2011: 3). Lõputöö eesmärgi täitmiseks viidi läbi struktureeritud intervjuud spordi-, arengu- ja turismiasjalistega. Intervjueeritavad vastasid samadele küsimustele, sealjuures avaldades oma seisukohti ja mõtteid. Tulemustest lähtuvalt on tehtud arendusettepanekud edendamaks rahvusvahelisi spordisündmusi Pärnu linnas ning arendamaks Pärnu linna kui sporditurismisihtkohta.

Intervjuude läbiviimiseks kasutati sihipärast valikukriteeriumit, uurimissubjektideks olid Pärnu linna spordi-, arengu- ja turismiasjalised. Valikukriteeriumi moodustamisel lähtuti asjaolust, et antud valdkonna inimesed on pädevaimad andmaks hinnanguid ning vastuseid Pärnu linna spordikorralduse ja turismimajanduse kohta. Esmalt vastas intervjuu küsimustele Uno Koort, Pärnu Linnavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna spordinõunik, kes kuulub ka Pärnumaa Spordiliidu juhatusse. Esimestest kogutud andmetest tehti esmane andmeanalüüs. Seejärel viidi intervjuud läbi Pärnu Linnavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna reklaamitoimetaja Tõiv Jõuluga, Aloha

meelelahutusdivisjoni direktori, surfar Taavi Holteriga, Pärnumaa Spordiliidu projektijuht, Kahe Silla klubi peakorraldaja Vahur Mäega, SA Pärnumaa Turism nõukogusse kuuluva reisikorraldaja Viivika Orulaga, jalgpalliklubi FC Metropooli asutajaliige, *dj*, promootor Ranek Kõrtsiga ning Pärnu Rotary Klubi liikme, Jüri Jaansoniga Kahe Silla klubi liikme, Pärnu Sõudeklubi Presidendi ja Eesti Sõudeliidu juhatuse liikme Toomas Rapiga.

Märtsikuu esimesel poolel saadeti intervjuueeritavatele e-mail, sooviga viia läbi intervjuu. Pakkudes kohtumist intervjuueeritavatele sobival ajal või edastades intervjuu küsimused elektrooniliselt. Esimestest vastustest tehti esmane andmeanalüüs saamaks ülevaade, kas küsimused annavad vastuse uurimisküsimusele. Märtsi keskpaigast kuni aprilli keskpaigani viidi läbi ülejäänud intervjuud. Küsimustele vastati nii elektrooniliselt kui ka viidi läbi intervjuud, mis salvestati telefoniga. Jooksvalt kirjutati salvestatud intervjuud tekstideks. Kogutud andmeid analüüsiti kasutades sisuanalüüsi. Uuringu tulemustest koostati Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha SWOT analüüs. Ühtlasi hinnati sporditurismi ja spordisündmuste arengupotentsiaali Pärnu linnas. Tulemustest lähtuvalt on võimalik teha arendusettepanekuid edendamaks rahvusvahelisi spordisündmusi Pärnu linnas ning arendada Pärnu linna kui sporditurismisihtkohta.

Järgnevalt on esitatud Pärnu linna spordi-, arengu- ja turismiasjalistega läbi viidud intervjuude analüüs. Esmalt on kirjeldatud Pärnu linna kui sporditurismisihtkoha tugevused, arendamiseks sporditurismi. Esiteks tõi arenguasjaline välja 175 aastase turismitausta ning riigi esikuurordi staatuse, mis tagab huvi külastada Pärnu linna. 2012. aasta suvel viibis Pärnus hinnanguliselt ligi 210 000 (riikliku majutusstatistika järgi 209 718) turisti. Sealjuures viidati tugevusena ka hästi arenenud turismimajanduse infrastruktuurile. Pärnu linnas on mitmekesised toetavad teenused, näiteks majutus, toitlustus ja meelelahutusasutused andes eelise arendamiseks ükskõik millist turismi alaliiki. Turismiasjaline pidas siinkohal tugevuseks mitmekesiseid majutusvõimalusi, rahuldades ka kõrgemate nõudmistega kliendi vajadused. Samuti on tugevuseks Pärnu linnas ühest sihtkohast teise lühikesed vahemaad, mis muudab liiklemise ajasäästlikuks.

Tugevusena esitati spordiga tegemiseks kasutada olevad looduslikud ressursid ja inimeste poolt loodud spordirajatised ja -paigad. Mitmel korral märgiti siinkohal mere ja jõe olemasolu. Tulenevalt soodsatest looduslikest tingimustest on loodud baasid

aladele nagu sõudmine ja purjetamine. Spordiasjalised hindasid tugevuseks Pärnu linna roheline ja rahuliku keskkonna ning väga head looduslikud tingimused ekstreemspordi harrastamiseks. Pärnus on suurepärane rand tegelemaks surfamisega ning olemas on head tingimused lohesurfamiseks. Inimeste poolt loodud spordirajatisena toodi enim välja spordihall, mis on parim paik Pärnu linna pallimängude esindusvõistkondade võistlusteks.

Spordiasjaline hindas tugevuseks pikaajalised sporditraditsioonid ning kõrge sportliku taseme. Teadaolevalt on Pärnumaal spordiga tegeletud alates 19. saj lõpust - 20. saj. algusest läbi erinevate ajaloootappide kuni tänapäevani välja (Pärnumaa spordiarengukava ... 2008: 8). Pärnu linnast on sirgunud olümpiamedalite võitjaid ja palju teisi rahvusvahelises konkurentsies edu saavutanud sportlasi. Tugevuseks hinnati Pärnu linnas olevate staadionite arvukust. Tagades ka tulevikus kõrge sportliku taseme, on oluline, et noortel oleks olemas tingimused harrastamiseks sporti.

Tugevusena toodi välja tasemel korraldajad, kellel on aastate pikkused kogemused, sealjuures on märgata spordisündmuste arengut ja kvaliteedi tõusu. Sündmused on mitmepäevased ning atraktiivsed nii sportlastele kui pealtvaatajatele. Tegevus ei ole suunatud vaid võistlejatele, vaid mõeldud on kõikvõimalikele sihtgruppidele, pakkudes mitmeid huvipakkuvaid tegevusi, elamusi ja vaatamänge. Siinkohal on näitena toodud Pärnu linnas üks mainekamaid korraldusmeeskondi, milleks on Pärnu Kahe Silla Klubi, koondades kümneid vabatahtlikke, kes organiseerimistöö käigus on omandanud spetsiifilisi oskusi, mida igapäevaselt praktiliselt rakendada on võimalik (Klubi 2013). Klubi korraldab Pärnu linna tuntumat rahvaspordisündmust – Jüri Jaanson Kahe Silla jooks.

Järgnevalt on kirjeldatud Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha nõrkused. Kõige kriitilisemaks kitsaskohaks esitati mitmel korral esindusstaadioni puudumine. Pärnu linna Kalevi staadion on viletsas olukorras ning vajaks renoveerimist. Korralik linna staadion võiks olla võitluspaik mitmete mainekatele spordisündmustele, meelitades kohale tipptasemel sportlased ja suure publikumi ning andes võimaluse kohalikel sportlastel kodupubliku ees võistelda.

Nõrkusena toodi välja spordi-, kultuurikorraldajate ja turismiasjaliste vaheline nõrk koostöö. Spordiasjalise hinnangul on tähtis põhitegevuse kõrvale (antud hetkel sportimine) pakkuda kõrvaltegevusi, mis annaks võimaluse veeta täisväärtuslik puhkus. Siiani korraldatakse Pärnu linnas vaid mõningaid spordisündmusi, mis sisaldavad lisaks sportimisele meelelahtust või kultuuriprogrammi. Näiteks sügisel korraldatav Jüri Jaanson Kahe Silla jooks, mis 2013 aastaks on välja kujunenud 3-päevaseks spordifestivaliks, moodas ja tegevustest tulvil võistluskeskuses toimub liikumisharrastuse konverents, lastejooksud, põhijooks, käimine-kepikõnd, ratastoolisõit, veesportisündmused, rahvasporditurg ja koertesport (Jüri Jaanson Kahe Silla jooks 2013).

Nõrkusena esitati teatud spordialade harrastamise võimaluste mittevastamine tänapäeva nõuetele. Antud nõrkuse ületamiseks on riigi ja kohalike omavalitsuste kohustuseks luua sportimiseks vajalikud tingimused, mis väljendub investeringutes spordirajatistesse ja tegevustoetuses spordiorganisatsioonidele. Tagamaks, et spordi või liikumisharrastusega tegeleks järjest enam inimesi. (Pärnumaa spordiarendukava ... 2008: 21) Pärnumaa spordi arengukava tegevuskavas 2010-2013 kohaselt on rekonstrueerimist vajavad ehitised, eelpool juttu olnud Kalevi staadion. Esindusstaadion tagab kergejõustiku ja jalgpalli paremad treening- ja võistlustingimused. Samuti vajavad kaasaja nõuete tasemele viimist Pärnu Sõudebaasi „Kalev“ Sõudekeskus ja Pärnu Sõudebaas (Rääma) (Pärnumaa spordi arengukava ... 2010). Tänaeks päevaks ei ole tegevuskavas esitatu realiseerunud. Spordiasjaline on siinkohal suurimaks puudukes hinnanud rahaliste ressursside puudumise, millest tulenevalt ei ole võimalik ehitus- ja rekonstrueerimistöid teha, pidurdades sellega spordi arengut.

Nõrkusena toodi välja looduslike tingimuste puudumine harrastamiseks teatud spordialasid, näiteks mäesuusatamine, mis on tingitud Pärnule iseloomulikust maastikust. Sellest tulenevalt on oluline hinnata Pärnu linnas olevaid loodulikke ressursse, jõe ja mere olemasolu, ning positsioonida Pärnu linn vastavalt võimalustele.

Noor spordiasjaline tõi kitsaskohana välja uute ideede keerulise realiseerimise, sest järgitakse liigselt vanu traditsioone ega soovita uusi asju katsetada. Kindlad spordikorraldajad on oma tegemistes ennast tõestanud ning teeninud usalduse, millest tulenevalt on uutel tegijatel raske „orbiidile“ pääseda.

Turismiasjaline tõi kitsaskohana sisespordihallide puudumise, kuna olemasolev spordihall on pidevalt hõivatud, muutes keeruliseks uute sündmuste väljatöötlemise ja korraldamise, tingituna toimumiskoha puudumise tõttu. Samuti märkis turismiasjaline jäähalli ja korraliku ujula puudumise, kus oleks võimalik korraldada tiptasemel spordisündmusi. Pärnumaa Spordiarengukavas 2008-2015 on esitatud – spordibaaside ja -rajatiste ehitamise või rekonstrueerimise vajadus 2007-2010: jäähalli ja linna spordihalli, koos 50 m ujulaga ehitus. Jäähall eesmärgiga inimeste huvi tõstmine uisutamise vastu, iluuisutamise ja jäähoki harrastamise võimaluse tagamine. Spordihall eesmärgiga luua treeningpaik mitmetele spordialadele, võistluspaik linnaesindusvõistkondadele (Pärnumaa spordiarengukava ... 2008: 15). Tänapäevaks on realiseerunud spordihall, millel puudub 50 meetrine ujula.

Nõrkusena toodi välja asjaolu, et staadionid on hõivatud hommikuti koolitundidega ja õhtuti treeningutega. Sellest tulenevalt on taas uute spordisündmuste korraldamine ning sporditegevus piiratud, toimumiskohtade puudumise tõttu.

Järgnevalt on välja toodud Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha väliskeskkonnast tulenevad võimalused. Võimalusena esitati noorte asjaliste pealekasv, kellel on värsked ideed ning pealehakkamist arendamiseks spordialasid ja -sündmusi. Kuna Pärnu linnal on mitme tugevused arendamiseks sporditurismi, on tarvilik teha teavitustööd selle kasulikkusest ning võimaldada linnakodanikel panustada Pärnu linna tegemistesse ja arengusse.

Võimalusena esitati uute alternatiivsete spordialade arendamist Pärnu linnas. Spordiasjaline tõi välja surfiturismitoodete populaarsuse kasvu ning selle arendamist soosib Pärnu tugevus, mere olemasolu. Järjest suurenev klientide huvi ning nõudluse kasv annavad märku, et tegemist on ühe kiiremini areneva spordialaga. Siinkohal on sihtgrupiks üks maksejõulisem kliendigrupp – Soome turistid.

Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha võimaluseks esitati transpordi areng, mis omakorda soodustab sihtkoha arengut, sest teatavasti sihtkoha kättesaadavus sõltub transpordiühendusest. Pärnu soodne geograafiline asukoht loob head eeldused mitmekülgsedeks transpordiühendusteks. Hetkel on Pärnu kättesaadav eelkõige maismaad pidi, seejuures on muude ühenduste kohta info puudulik ja vajab paremat

esitlemist. Tagamaks sihtkoha jätkusuutlikkus arengut tuleb teha investeeringuid uute ühenduste loomiseks ja olemasolevate parendamiseks (raudtee, lennujaam, sadam). Vajalik on ka teede ja tänavate võrgustiku remontimine ning jalgratta-, kõnni- ja pargiteede rekonstrueerimine ja rajamine. (Pärnu linna turismiarengukava ... 2008: 31) Siinkohal on näitena toodud Via Baltica Pärnu ümbersõidu projekt, mille käigus ehitati uus Papiniidu teelõik, rekonstrueeriti Ehitajate tee (2+2 sõidurada) ja Papiniidu sild (Via Baltica 2013).

Spordiasjaline tõi välja võimalusena koostöövõrgustike, näiteks sõpruslinnade kaasamise, mis tagab kiirema ja efektiivsema edu. Arendusprotsessid nõuavad koostööd, sest individuaalselt ei ole võimalik edukalt arendustöid teha. Näitena edukast koostööst võib tuua Eesti Linnajooksude sarja, millest üks etapp on Pärnu linnas korraldatav Jüri Jaanson Kahe Silla jooks. Eesti linnajooksude eesmärk on – suurima rahvaspordisarja korraldamine; motiveerida liikumisharrastajaid erinevatel jooksuüritustel osalema; suurjooksude geograafiale laiemal kõlapinna andmine – haarates Eesti suuremad linnad; Eesti sisese sporditurismi hoogustamine ja laiemate võimaluste loomine; jooksude korraldusliku kvaliteedi tõstmine ühtlaselt kõrgele tasemele (Eesmärgid 2013).

Võimalusena esitati avaliku sektori suurenevad toetused. Kultuuriministeerium suunab spordi arendamist ja korraldamist läbi riikliku toetussüsteemi, mis jaguneb järgnevalt: toetus spordialaliitude spordiprogrammide läbiviimiseks; toetus noortespordile, sh toetus noortega tegelevatele treeneritele; toetus harrastusspordile; investeeringutoetus spordiehitiste ja -rajatiste ehitamiseks ning renoveerimiseks; erinevate spordiprogrammide toetus; spordistipendiumid riiki edukalt esindanud sportlastele (Riiklikud sporditoetused, -stipendiumid ... 2013).

Ka erasektori panus esitati võimalusena arendamiseks sporditurismi. Ilma sponsorite ja toetajateta on pea võimatu korraldada kvaliteetseid sündmusi. Sündmuskorraldaja saab pakkuda reklaami, mis teatud suurüritustel on väga suure väärtusega, tuues otsest kasu ettevõttele. Sellest tulenevalt on märgata erasektori suurenevat huvi toetada sündmusi. Järjest trendikamaks muutunud spordi sponsoreerimine – kas siis mõne profisportlase, meeskonna, liiga või spordiürituse näol. Tänapäeval on see üks populaarsemaid

vahendeid, mida ettevõtted oma korporatiivse maine ja brändi positsioneerimiseks kasutavad.

Võimalusena toodi välja inimeste tervise teadlikkuse tõus, mis soodustab sporditurismi arengut. Üha enam pööratakse avalikkuses tähelepanu inimese tervisele ja selle edendamisele, sellest tulenevalt on ka märgata tõusvat tendentsi inimeste huvi spordi ja liikumisharrastuse vastu. Huvi spordi vastu ja vajadust sellega tegelemiseks tingib ka inimeste kasvanud töömaht ja pinge töökohtadel, millest vabanemiseks on kehaline tegevus väga heaks vahendiks. Sport on muutunud inimeste hulgas populaarseks. Järjest enam on hakatud sportima koos perega, mis on lastes spordihuvi ja -harjumuse tekitamise seisukohalt väga tähtis. (Pärnumaa spordi arengukava ... 2008: 8-9) Sporditurismi arendamisel on see oluliseks aspektiks, sest see tagab nõudluse kasvu ning sellest tulenevalt on tähtis arendada antud valdkonda, pakkudes mitmesuguseid võimalusi tegelemaks spordiga, korraldades huvipakkuvaid spordisündmusi.

Viimaks on esitatud Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha väliskeskkonnast tulenevad ohud. Spordiasjalised tõid välja toiminud spordisüsteemi poliitilise „lammutamise“. Siinkohal viidati ka poliitilistele ohtudele, seoses Pärnu linna juhtimisega, näitena tuues eelmise valimisperioodi võimuerakonna, kes spordiasjalise hinnangul ei panustanud piisavalt Pärnu linna arengusse. Ohuna esitati riiklike sporditoetuste, -stipendiumite, -preemiate, -investeeringute vähendamine, mis mõjutab negatiivselt nii spordi kui sporditurismi arengut.

Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha ohuks toodi välja ilm, mis on ennustatav kuid mitte muudetav. Ilm mõjutab mitmete spordisündmuste kordaminekut, näitena võib tuua, Pärnu kesklinnas korraldatav „Kuldrula“. Tegemist on lahtiste Eesti Meistrivõistlustega rulatamises, trikirattasõidus ja -rulluisutamises. Kõne all olevaid spordialasid ei saa harrastada märjal pinnasel, seega vihmase ilma tõttu ei ole võimalik sündmust korraldada.

Ohuna tõi spordiasjaline välja tiheda konkurentsi linnade ja kultuuriasutuste vahel, mis klientide piiratud majanduslikku võimekust silmas pidades sunnib tegema sihtkohtade vahel valikuid.

Samuti esitati ohuna ettenägematud sündmused, näiteks rahutused, protestid, terrorism jms, millest tulevalt häiritakse kogu linna elu. Siinkohal asja tõsisust tõestab tänavu aprillikuu keskpaigas juhtunud traagiline intsident mainekal Bostoni maratonil Ameerikas, kus finišijoone lähistel toimus kaks plahvatust, hukkus kolm inimest ja umbes 144 inimest sai vigastada (Bostoni maratonil hukkus ... 2013). Antud intsidendid on ettenägematud, kuid siinkohal on võimalik tagada kriisiolukorras kiire reageering ning kannatajatele professionaalne abi.

Uuringutulemustest on koostatud Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha SWOT analüüs (vt. lisa 1). SWOT-analüüsi kaudu on kaardistatud Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud.

Pärnu linn kui sporditurismi sihtkoht omab enamus vastajate hinnangul suurt arengupotentsiaali, kuid siiani on antud valdkonnale suhteliselt vähe tähelepanu pööratud. Sporditurismi arengut soosiks kindlasti spordi-, arengu- ja turismiasjaliste vaheline koostöö. Eelnevalt tugevustena väljatoodud 175 aastane turismitaust ning spordiga tegelemiseks inimeste poolt loodud ja looduslikud ressursid annavad selge eelise arendamiseks Pärnu linnas sporditurismi. Spordiasjaline nägi siinkohal Pärnut kui veespordipealinnana. Eelpool, Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha tugevusena, välja toodud mere ja jõe olemasolu, annavad selge eelise arendamiseks veespordialasid, näiteks aerutamine, purjetamine, jääpurjetamine, sõudmine, veemotosport, lohesurfamine, purjelauasõit jms. Alade arendamiseks on siinkohal oluline luua sportimiseks ja võistluskorralduseks korralikud tingimused.

Spordiasjaline tõi välja, et Pärnu linnal on eelised Eesti teiste linnade ees. Pärnu on areneva linna avaliku ruumi ning kompetentsiga spordi- ja kultuurikorraldajate koostööst üha rohkem saavutav omavalitsus. Pidades silmas spordikorraldust, lisab arengupotentsiaalile tõhusa panuse TÜ Pärnu kolledž, kus rakenduskõrgharidusõppes on võimalik omandada spordikorralduse ja projektijuhtimise eriala ning magistriõppes spordijuhtimise eriala. Spordiasjaline võrdles siinkohal ka Euroopa mastaabis ning hindab samuti väga kõrgelt Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha arengupotentsiaali.

Turismiasjaline hindas Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha arengupotentsiaal paremaks, kui realiseeruks jäähalli ehitus, tuues Pärnu linna uute spordialade

harrastamiseks kvaliteetsed võimalused. Spordiasjalinegi hindas arengupotentsiaali suuremaks kui Pärnu linnas oleks esindusstaadion.

Pärnu linnas korraldavate spordisündmuse hetkeolukord on vastanute hinnangul rahuldav. Igaaastaselt toimuvad kümnekond traditsioonilist spordisündmust, samuti korraldatakse väiksemaid sündmusi erinevatele sihtgruppidele, põhiliselt suveperioodil. Pärnu linna spordisündmuste märksõnaks on kindlasti kvaliteet, mille tagavad professionaalsed korraldajad. Tugevusteks hinnati korraldajate aastate pikkused kogemused, väljakujunenud vabatahtlike võrgustik, avaliku-ja erasektori stabiilne toetus. Suuremate sündmuste osalejate arv on aasta aastalt kasvanud. Tehtud teavitustöö liikumise kasulikkusest on jõudnud inimesteni ning võib välja tuua harrastajate kasvu tendentsi.

Nõrkusena toodi konkurentsi puudumine ehk korraldavad ühed samad tegijad. Ühtlasi toodi esile sündmuste väiksus, aastas korraldatakse vaid mõningad suursündmused. Tähelepanu suunati ka sündmuste vähesele atraktiivsusele ning turundusele. Spordisündmuse korraldamisel on oluline ka meelelahutuslik pool, mis muudab sündmuse atraktiivseks mitmete sihtgruppide jaoks. Siinkohal heaks näiteks meelelahutuslikust võistlusest on *Aloha Kite Challenge* lohesurfi võistluse, mille eesmärgiks on pakkuda atraktsioone nii vaatajatele, algajatele kui tõsisematele adrenaliini otsijatele. Küllastajatel on võimalik nautida vaatamängulist lohesurfi, häid *live* artiste ning osa võtta erinevatest tegevustest alates lohesurfi võistlusest, päikese võtmisest kuni *zumbani* välja.

Sündmuskorralduse puhul läbimõeldud turundustegevus tagab info leviku, tagades nii osavõtjate kui ka pealtvaatajate arvukuse. Siinkohal on näitena toodud Kahe Silla Klubi turundustegevuse, mis on läbi mõeldud ning sündmuste turundamiseks on suudetud korraldada efektiivseid reklaamikampaaniaid. Samuti on kaardistatud erinevad kanalid, millede kaudu on võimalik suunata turundustegevus sihtgruppideni. Väiksemate sündmuste puhul ei pöörata tähelepanu turundamisele, mis võib olla tingitud piiratud eelarvest. Korraldajad omavad otsekontakte, mis tähendab, et alaga seotud isikuteni jõuab info päralt, kuid siinkohal jääb teave potentsiaalsetele klientidele kättesaamatuks.

Vastanute hinnangul on Pärnu linnas korraldatavatel spordisündmustel suur arengupotentsiaali. Oluline on korraldavate spordisündmuste nõrkused vähendada. Pärnu linna olulisemad spordisündmused Jüri Jaansoniga Kahe Silla jooks ja Pärnu *Summer Cup* on tõestus sellest, et on võimalik kvaliteetseid spordisündmusi Pärnu linnas korraldada. Antud spordisündmustel osaleb aasta aastalt rohkem võistlejaid, harrastajaid ning pealtvaatajaid, sündmused on mitme päevased ning sisaldavad ka toetavaid meelelahutusüritusi. Positiivse aspektina toodi välja ka asjaolu, et kultuurisündmused ja -festivalid sisaldavad spordisündmusi. Suurepärase näide on Pärnu linnas veebruarikuus toimuv Jäähuvafestival, kus toimub hulganisti spordivõistlusi, mis meelitab ka madalhooajal võistleva ja kaasa elama. Tänavu märtsikuus toimunud Eesti Suusatuur / *Estonian Ski tour* on 2013. aasta üks kõrgetasemelisemaid suusaspordi üritusi Eestis. Eesti Suusatuur 2013. koosnes viiest osavõistlusest, mille IV etapp toimus Pärnu Vallikäärus. Pärnus korraldatav osavõistlus oli ühtlasi Pärnu Jäähuvafestivali programmi viimane üritus. (Pärnu Jäähuvafestivali ... 2013)

Spordisündmuste arengut soodustab ka Pärnu linna valmisolek, investeerides spordirajatistesse ja -paikadesse ning toetades spordisündmusi. Siinkohal on oluline valmisolek realiseerida, tehes investeeringuid Pärnu linnas kõige kriitilisemas seisus olevatesse spordirajatistesse ja -paikadesse (Kalevi staadion, Sõudeklubi Pärnu sõudebaas, Jaansoniga terviseraja vasak kallas). Kasu antud tegevusest tuleb ajajooksul linnale tagasi, sest nii sündmustel võistlejad kui pealtvaatajad jätavad raha linna.

Arenguasjaline töö välja, et suurt arengupotentsiaali omavad jalgrattaspordisündmused. Pärnu linnas korraldatakse nii saavutusspordi võistlust Pärnu Tänavasõit kui ka rahvaspordisündmust Pärnumaa Rattaretk, mille raames propageeritakse kergliiklust. Pärnu linngi panustab üha enam kergliikluse võrgustiku välja arendamisse.

Vastanute hinnangul on Pärnu linnas korraldatavatel rahvusvahelistelt spordisündmustel soodne arengupotentsiaal. Eelpool juttu olnud Pärnu linnas korraldatavad mainesündmused omavad märkimisväärt kasvupotentsiaali nii Eesti kui välismaa klientide kaasamisel. Selleks pakub häid võimalusi Pärnu turismitaristu ning sündmuskorraldajate pädevus. Pärnu linnal on potentsiaal olla rahvusvaheliste spordisündmuste toimumispaik ning Pärnu linna spordisündmuskorraldajad omavad kogemusi korraldamaks rahvusvahelise tasemega spordisündmusi.

2.3. Uuringu järeldused ja arendusettepanekud

Käesolevas alapeatükis on esitatud uuringu järeldused ja autori poolsed arendusettepanekud arendamiseks Pärnu linnas rahvusvahelisi spordisündmusi ning edendamaks Pärnu linna kui sporditurismi sihtkohta.

Uuringu tulemustest selguse, et Pärnu linn omab sporditurismi sihtkohana olulisi tugevusi. Linnal on pikaajaline turismitaust ning on tuntud suvepealinnana nii siseturistide kui välisturistide seas. Arenenud turismi infrastruktuur on sihtkoha puhul oluline aspekt. Pärnu linnas on arvukalt erinevaid majutusettevõtteid, alates nelja täärilisest konverentsi hotellist lõpetades hubase kodumajutusega. Samuti on erisuguseid toitlustuskohti ning valik meelelahutus võimalusi. Kõik väljatoodu annab eelise arendamiseks ükskõik millist turismi alaliiki. Pärnu linna tugevuseks on looduslikud ressursid, eelkõige mere ja jõe olemasolu. Samuti on inimeste poolt loodud erinevad spordirajatised ja -paigad. Sport on Pärnu linnas olnud väga olulisel kohal läbi aegade, millest on tekkinud Pärnule omased sporditraditsioonid. Pärnust on sirgunud mitme andekad sportlased, (näiteks Tõnu Endrekson, Jüri Tamm) tuues au ja kuulsust erinevatelt suursündmustelt.

Tugevuste kõrval esinesid ka mõningad nõrkused. Kõige kriitilisemaks nõrkuseks võib täheldada esindusstaadioni puudumine, ehk Kalevi staadioni mittevastavus tänapäeva nõuetele. Samuti on veel nii mõnigi spordirajatis kehvast olukorras, näiteks sõudebaasid. Sellest tulenevalt ei ole võimalik sportlastel kvaliteetselt treenida ega korraldada teatud spordialade heatasemelisi võistlusi ja sündmusi Pärnu linnas. Antud nõrkuste välistamiseks on vaja rahalisi ressursse, mida kahjuks napib. Kitsaskoht on ka spordi-, kultuuri-ja turismiasjaliste vaheline nõrk koostöö. Koostöö on arendustegevuste juures üks olulisemaid aspekte, milleta praktiliselt ei ole võimalik linna adekvaatset arengut saavutada. Veelgi võib välja tuua asjaolu, et uusi ideid, nii spordikorralduses kui ka sündmuste puhul, on keeruline realiseerida. Antud olukord võib olla tingitud taaskord rahaliste ressursside nappusest. Soovitakse finantseerida korraldajate tööd, kes on end tõestanud ning välistatakse „uustulnuka“ ebaõnnestumine.

Uuringu tulemustest selgus, et Pärnu linnal kui sporditurismi sihtkohal on mitmed võimalused. Võimaluseks on noorte asjaliste pealekasv, kellel on värsked ideed, siinkohal on oluline võimaldada ning julgustada neil omi mõtteid ja ideid jagada. Samuti on võimalus, et suureneb nišitoote, näiteks surfiturismisitoote nõudlus, sel juhul on Pärnu linnal eelis arendamiseks antud turismitoodet. Pärnus on meri ning kaks väga edukat surfiklubi, mis korraldavad võistlusi, pakuvad varustuse renti ning koolitusi. Transpordi arendus muudaks Pärnu linna kättesaadavamaks, mis soodustab ükskõik mis turismialaliigi edendamist. Spordisündmuste ja -turismi arengu võimaluseks on koostöövõrgustike, näiteks sõpruslinnade kaasamine, ühise nõu ja jõuga on võimalik hoogustada sporditurism, korraldades spordisündmuste etapid erinevates linnades, sealjuures tõstes korralduslik kvaliteet ühtlaselt kõrgele tasemele. Sporditurismi ja -sündmuste edendamisel on oluline roll ka avalikel toetustel ja erasektori panusel, sest kõiksugune arendustöö nõuab ressursse. Suurenevate toetuste abiga on võimalik teostada arendustööd hõlpsamalt. Tõusev tendents on inimeste tervise teadlikkuse tõus, see tagab nõudluse spordisündmustele ning uudsetele sportimisvõimalustele.

Uuringust selgus, et Võimaluste kõrval on Pärnu linnal kui sporditurismis sihtkohal väliskeskkonnast tulenevad ohud. Oht seisneb spordisüsteemi poliitilisel „lammutamisel“ nii riiklikul kui ka kohaliku omavalitsuse tasandil. Sporditoetuste vähendamine pärsib kogu spordikorralduse arengut. Ohuks nimetati ka linnade vahelist konkurentsi, millest tulenevalt võib edukalt sporditurismi viljelev linn või tasemel spordisündmuste korraldaja meelitada kliendid sihtkohta, jättes kehvemad kohad külastajaskonnata. Majanduslikust olukorrast tingitult on inimesed sunnitud tegema valikuid. Samuti on ohuks ettenägematud sündmused (rahutused, loodusõnnetused), mis tihti peale mõjutavad kogu ühiskonna elu, selliseid sündmusi ei saa vältida, kuid on võimalik tagada valmisolek, et olukorras kiiresti ning adekvaatselt reageerida. Ilmgi võib olla ohuks, see on ennustatav kuid mitte muudetav. Mitmed spordisündmused toimuvad väliskeskkonnas ning mõningaid spordialasid harrastatakse väljas. Antud juhul on ilm määravaks teguriks, siinkohal on oht, et ilm võib rikkuda kogu sündmuse või aktsiooni, näiteks tuulevaikuses ei saa tegeleda surfamisega.

Uuringu tulemustest selgus, et Pärnu linn kui sporditurismi sihtkoht omab suurt arengupotentsiaali, kuid siiani on antud valdkonnale suhteliselt vähe tähelepanu

pööratud. Pärnu linnas korraldavate spordisündmuse hetkeolukord, lähtudes uuringu tulemustest, on rahuldav. Igaaastaselt toimuvad kümme traditsioonilist spordisündmust, samuti korraldatakse väiksemaid sündmusi erinevatele sihtgruppidele, põhiliselt suveperioodil. Uuringu tulemustest selgus, et Pärnu linnas korraldatavatel spordisündmustel, sealjuures rahvusvahelistel spordisündmustel on suur arengupotentsiaal. Pärnu linn on areneva avaliku ruumi ning kompetentsiga spordi- ja kultuurikorraldajate koostööst üha rohkem saavutav omavalitsus. Pidades silmas spordikorraldust, lisab arengupotentsiaalile tõhusa panuse TÜ Pärnu Kolledž. Sporditurismi ja -sündmuste arengut soosiks kindlasti teavitustöö antud valdkondade positiivsest mõjust sihtkohale ning spordi-, arengu- ja turismiasjaliste vaheline koostöö.

Järgnevalt on välja toodud autori poolsed arendusettepanekud. Oluliseks peab autor spordi-, turismi- ja arenguasjaliste vahelist koostööd, arendamaks Pärnu linna kui sporditurismi sihtkohta ning spordisündmusi Pärnu linnas. Koostöö üksuste vahel regulaarsete ümarlaudade ja nõupidamistega spordi- ja turismikorralduse vahel tagaks produktiivse sporditurismi arengu Pärnu linnas. Seeläbi on võimalik kujundada linnale positiivse maine, sest sport seostub märksõnadega tervislik, noor, energiline, kiire, elav jms. Antud tegevus on hõlpsalt teostav ega nõua rahalisi ressursse, kuid selleks peavad asjalised panustama oma aega, mis on tänapäeval üks väärtuslikumaid ressursse.

Samuti toob autor välja noorte ning asjahuviliste kaasamise linna arengusse. Tulenevalt asjaolust, et noored on entusiastlikud ning tegutsemisvalmis, siis anda neile võimalus kirjeldamiseks oma kontseptsioone või visioone. Seda enam, et taaskord antud tegevus ei nõua erilisi rahalisi ressursse. Võimalusi, kuidas kaasata asjahuvilisi, on mitmeid, näiteks korraldades infotunde, seminare vms. Samuti TÜ Pärnu kolledži tudengid saavad siinkohal õppeainete raames koostada arengustrateegiad ning genereerida uusi ideid arendamaks Pärnu linnas sporditurismi ja spordisündmusi.

Kõige olulisemaks peab töö autor sportimisvõimaluste parendamist Pärnu linnas, sealjuures pidades silmas olemasolevad rajatised ja baasid rekonstrueerida. Korralik esindusstaadion võiks olla võistluspaik mitmetele spordisündmustele, näiteks kergejõustiku „Bigbank Kuldlীগale“. Samuti on kriitilises seisus sõudebaasid, mis vajaks tänapäeva nõuetele vastavaks kohandada. Korralikud harjutus- ja võistluspaigad Pärnu linnas tagavad sportlaste pealekasvu, vastasel juhul on oht, et tingituna halbadest

võimalustest minnakse treenima ja elama teise linna või isegi välismaale. Uute spordirajatiste ehitamine, näiteks jäähall, peaksid olema teisejärgulised. Esmalt tagada korralikud võimalused spordialadele, mida on harrastatud juba aastakümneid Pärnu linnas.

Arendusettepanekuna on autor esitanud spordi propageerimise, sest läbi selle on võimalik tagada noorte sportlaste pealekasvu, tervemad inimesed ning kujundada Pärnu linnale spordilinna maine. Korraldades Pärnu linnas erinevaid spordisündmusi ja kaasates suuremat publikumi, võib nii mõneski targata huvi tegelemaks spordiga. Samuti on oluline korraldada regulaarselt rahvaspordisündmusi, et harrastajatel oleks võimalus osaleda aastaringselt sündmustel, sealjuures teha teavitustööd sportimise kasulikkusest ning õpetada õiget tehnikat, et sportimine ei mõjuks tervist kahjustavalt. Korraldades seminare, esitlusi ja ühistreeninguid, mis osalejatele oleks tasuta, on eeldus tagamaks linna elanikel hea tervis ning huvi spordi vastu.

Spordisündmuste kordaminekuks tasuks pöörata suuremat tähelepanu turundustegevusele. Turundades mitmete kanalite (internet, televisioon, raadio, trükised) kaudu on tagatud infolevik erinevate sihtgruppideni. Sündmuste turundamisel tuleks läbi mõelda ennekõike sihtgruppid ning seejärel leida kanalid, kuidas nendeni jõuda. Turundustegevus nõuab teatavaid rahalisi ressursse, kuid võimalik on ka minimaalsete vahenditega teha ära korralik turundustöö. Elektrooniline turundus ehk internetiturundus kujutab turundust maailma suurimas hajus andmesidevõrgustikus – internetis. Internetis turundamiseks on loodud mitmed võimalused, näiteks kodulehekülg, bannerreklaam, meiliturundus, otsinguturundus, kampaanialeheküljed, sotsiaalmeedia turundus. Loetletud võimalused on tasulised, kui leidub ka alternatiivseid kanaleid, mis on tasuta., näiteks sotsiaalmeedia kanal *Facebook*, mis nõuab tööaega. Siinkohal tuleb luua informatiivne lehekülg, seda pidevalt täiendada ning köita lehekülje külastajate huvi.

Töö autor peab oluliseks Pärnumaa spordiportaali loomise, kus on asjakohane info nii sportlastele, treeneritele, harrastajatele kui ka linna elanikele ja külastajatele. Ka Pärnu linna sporditegevuse ja liikumisharrastuse arengustrateegias 2009-2015 on välja toodud vajadus antud portaali loomiseks. Linna interneti spordiportaal www.parnusport.ee peaks kajastuma pidevalt aktualiseeritud infot Pärnus toimuvast sporditegevusest,

klubidest, treeningvõimalustest, võistlustest ja massispordiüritustest. Lingid Pärnu Postimehe spordiartiklitele, EOK ja alaliitudele. (Pärnu linna sporditegevuse ... 2009:14) Siinkohal ettepanekuna luua portaal, mis kuvaks kõigi Pärnumaa alevike, valdade ja linnade infot, mille puhul on võimalik eraldi kuvada spordisündmuse asukoht ja spordiala, näiteks „Pärnu linna kõik spordisündmused“ – mil kuvatakse kõik sündmused Pärnu linnas või „kõik jooksusündmused“ – mil kuvatakse kõik jooksusündmused Pärnumaal. See tagab, et kasutaja leiab hõlpsalt meelepärase sündmuse, arvestades nii halduspiire kui ka spordiala. Praegusel hetkel kajastatakse Pärnu linna spordisündmused kultuur.parnu.ee veebilehel, sealgi on välja toodud vaid üksikud tähtsündmused. Kompaktne ja informatiivne spordiportaal on ajendiks parendamiseks spordikorraldust ja spordisündmusi nii Pärnu linnas kui Pärnumaal terviklikult.

KOKKUVÕTE

Turismi uurijad on välja toonud kasvava tähtsuse arendamiseks turundusstrateegiaid, et sihtkohad eristuksid üksteisest üha tiheneva konkurentsi tõttu. Üheks võimaluseks konkurentsieelise saavutamiseks on positsioneerimine. Sport võib sageli olla märkimisväärne osa turismisihtkohast. Arendamiseks sporditurismi sihtkohas on oluline kaardistada olemasolevad ressursid ning arvestada sihtkoha valmisolekuga. Sporditurismi ressurssideks siinkohal on looduslikud ja inimeste poolt loodud võimalused tegelemaks sportimisega.

Spordisündmused on muutunud järjest tunnustatumateks teguriteks edendamaks turismi, arendamiseks sihtkohta ning sealjuures olles mainekujundajad. Spordisündmuste korraldamine suurendab sihtkoha tuntust välisriikides, sh välisküllastajate arvu ning aitab kaasa turismi hooajalisuse vähendamisele. Spordisündmused on võimaluseks pikendada välituristide viibimise kestust, selle eelduseks on aga sihtrühma vajadustele vastava turismitaristu ning sporditurismitoodete ja -teenuste olemasolu.

Antud töö eesmärgiks oli uurida, kuidas arendada Pärnu linnas korraldavaid rahvusvahelisi spordisündmusi, sealjuures edendada Pärnu linna kui sporditurismisihtkohta. Lõputöö eesmärk sai täidetud, mõningad komplikatsioonid tekkisid intervjuude läbiviimisel, kuid lõpuks viidi uurimisülesanded läbi piisavas mahus. Lõputöö eesmärgi täitmiseks kaardistati Pärnu linnas sportimiseks loodud ressursid ning viidi läbi struktureeritud intervjuud spordi-, arengu- ja turismiasjalistega. Valikukriteeriumi moodustamisel lähtuti asjaolust, et antud valdkonna inimesed on pädevaimaid andmaks hinnanguid ning vastuseid Pärnu linna spordikorralduse ja turismimajanduse kohta. Uuringu tulemustest koostati Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha SWOT-analüüs. Ühtlasi hinnati sporditurismi ja spordisündmuste arengupotentsiaali Pärnu linnas. Tulemustest lähtuvalt tehti arendusettepanekuid edendamaks rahvusvahelisi spordisündmusi Pärnu linnas ning arendada Pärnu linna kui sporditurismi sihtkohta.

Pärnu linnas on loodud mitmed rajatised ja paigad tegelemaks sportimisega, sealjuures on linnal välja arenenud turismitaristu. Linnas on kaasaegseid sisehalle, kus on võimalik viia läbi treeninguid ning korraldada spordisündmusi. Samuti on linnas olemas ujulad ning valik staadione ja võimlaid. Loodud on võimalused harrastamiseks alternatiivseid spordialasid, näiteks lohesurfamine, rulatamine jne. Olemas on terviserajad nii pehmel pinnasel kui ka asfaltkattega kergliiklusteed. Mõningad olulised spordirajatised ja -baasid on Pärnu linnas viletsas seisus, näiteks Kalevi staadion ja sõudebaasid, antud asjaolu pärsib sporditurismi arengut ning takistab spordisündmuste toimumist.

Pärnu linn omab spordisündmuste korraldamiseks potentsiaali, misjuures kvaliteetsete sündmuste läbi on võimalik kujundada Pärnu linnale positiivne maine. Pärnu linnas korraldatakse mitmeid spordisündmusi suunitlusega nii sportlastele kui ka harrastajatele. Korraldatavad mainesündmused on rahvusvahelised ning sealjuures on tähelepanu pööratud korralduskvaliteedile, mis aastatega on muutunud paremaks. Korraldajad pööravad suuremat tähelepanu publiku köitmisele, pakkudes meelelahtust. Positiivse asjaoluna, võib välja tuua, et spordisündmustel korraldatakse ka lastele spetsiaalseid võistlusi, mis läbi süvendatakse lastele sportimiskõhku ning võimaldatakse kogu perel sportlikult aega veeta.

Uuringu tulemustest selgus, et Pärnu linnas korraldatavatel spordisündmustel, sealjuures rahvusvaheliste spordisündmustel on suur arengupotentsiaal. Pärnu linn on areneva avaliku ruumi ning kompetentsiga spordi- ja kultuurikorraldajate koostööst üha rohkem saavutav omavalitsus. Pidades silmas spordikorraldust, lisab arengupotentsiaalile tõhusa panuse TÕ Pärnu kolledž. Sporditurismi ja -sündmuste arengut soosiks kindlasti spordirajatiste viimine tänapäeva nõuetele, teavitustöö antud valdkonna positiivsest mõjust sihtkohale ning spordi- ja turismiasjaliste vaheline koostöö.

Lõputöö edasiarendusena võiks järgnevalt viia läbi rahulolu uuring spordisündmustel osalejate seas, eesmärgiga selgitada välja rahulolu nii osalejate kui pealtvaatajate seas, konkreetse spordisündmuse kontekstis. Saadud tulemustest lähtuvalt on võimalik asjalistel kavandada muudatused, tagamaks nii sportlaste kui pealtvaatajate rahulolu.

VIIDATUD ALLIKAD

1. Aastajooks. Sündmuste info. 2 Silla Klubi.
[http://www.2silda.ee/jooksude_info/aastajooks]
2. Arengustrateegia Pärnumaa 2030+. Pärnu Maavalitsus.
[<http://pol.parnumaa.ee/files/170.pdf>]
3. Bostoni maratonil hukkus plahvatustes kolm inimest. Eesti Rahvusringhääling.
[<http://uudised.err.ee/index.php?06277122>]
4. **Bramwell, B.** 1999. Sport, Tourism and City Development, The International Journal of Tourism Research.
5. **Dimanche, F.** 2007. Destination image and positioning: the role of sports. Tourism-review. [<http://www.tourism-review.com/travel-tourism-magazine-destination-image-and-positioning-the-role-of-sport-article144>] 12.12.0212
6. EAS otsustas rahastada Pärnu jõe vasakkalda arendamist. Toim. Keskküla, R. Pärnu Postimees. [<http://www.parnupostimees.ee/1213176/eas-otsustas-rahastada-parnu-joe-vasakkalda-arendamist>] 24.04.2013
7. Eesmärgid. Eesti Linnajooksud. [<http://www.linnajooksud.ee/?id=23>] 1.04.2013
8. Eesti riiklik turismiarendukava 2014-2020 eelnõu.
[https://www.osale.ee/konsultatsioonid/files/consult/228_turismiarendukava_eelnou_2014_2020_191212.pdf]
9. Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ning analüüs 2012. Tallinn: Eesti Konjunktuuriinstituut.
[http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/Kultuuri-_ja_spordisundmuste_majanduslik_moju.pdf]
10. **Gammon, S., Robinson T.** 1997/2003. Sport and Tourism: a conceptual framework, Journal of Sport Tourism. United Kingdom: Taylor & Francis Group
11. **Gibson, H. J.** 1998. Sport tourism: a critical analysis of research, Sport Management Review. United Kingdom: Elsevier
12. **Higham J., Hinch T.** 2009. Sport and Tourism. Globalization, Mobility and Identity. United Kingdom: Elsevier

13. **Hinch, T., Higham, J.** 2011. Aspects of Tourism: Sport Tourism Development, United Kingdom: Channel View Publications.
14. **Hsieh, M. H., Pan, S. L., Setiono R.** 2004. Product, Corporate, and Country-Image Dimensions and Purchase Behaviour: A Multicountry Analysis, Journal of Academy of Marketing Science. United Kingdom: Sage Publications.
15. Juhend/lisainfo. Pärnumaa Rattaretk. Sündmuste info. 2 Silla Klubi. [http://www.2silda.ee/rattaretk_juhend_lisainfo] 31.03.2013
16. Jõulumäe Tervisespordikeskus. [<http://www.joulumae.ee/index.php?id=1>] 21.02.2013
17. Klubi. 2 Silla Klubi. [http://www.2silda.ee/Klubi/parnu_kahe_silla_klubi] 16.04.2013
18. LVM Kinnisvara: Pärnu linna kaart on täiesti salajane dokument. LMV Kinnisvara. [<http://www.lvm.ee/blog/lvm-kinnisvara-parnu-linna-kaart-on-taiesti-salajane-dokument/>] 14.05.2013
19. **Masso, A.** 2011. E-kursuse "Kvalitatiivsete andmete analüüsitehnikad ja - tarkvara" materjalid. Tartu Ülikool.
20. **Ottevanger, H. J.** 2007. Sport Tourism: Factors of influence on sport event visit motivation. Bournemouth University.
21. Power Fight Night I. Ajalugu. Power Fight Night. [<http://www.powerfightnight.com/index.php/et/ajalugu/power-fight-night-i.html>] 29.04.2013
22. Power Fight Night V. Power Fight Night. [<http://www.powerfightnight.com/>] 29.04.2013
23. Pärnu Jäähfestivali paarissprint. Eesti Suusatuur 2013 IV etapp. Kultuur.Pärnu. [http://kultuur.parnu.ee/suendmuse-detailid/?tx_asyseventcal_pi2%5BeventUid%5D=11612]
24. Pärnu linna turismiarenduskava 2008-2017. Pärnu Linnavalitsus. [http://www.parnu.ee/fileadmin/user_upload/areng/arenduskava/Turismi_arenduskava_2008_2017.pdf] 8.04.2013
25. Pärnu loobus Kalevi staadionile erainvestori otsimisest. Eesti Rahvusringhääling. [<http://uudised.err.ee/?06270677>] 30.03.2013
26. Pärnu Summer Cup. [<http://www.summercup.org/>] 31.03.2013

27. Pärnu tänavasõidu võitis Erki Pütsep. Toim. Link, E.-G. Sport. Pärnu Postimees.
28. Pärnu Tänavasõidu võitsid Pütsep ja Ehrberg. Rattaproffid.
[http://www.rattaproffid.ee/uudised?news_id=2378] 29.04.2012
29. Pärnu Tänavasõit. Eesti Jalgratturite Liit.
30. Pärnu Wakepark. Puhkaeestis. [<http://www.puhkaeestis.ee/et/parnu-wakepark>]
27.04.2012
31. Pärnumaa spordi arengukava tegevuskava aastateks 2011-2013. Pärnu Maavalitsus.
[http://parnu.maavalitsus.ee/et/c/document_library/get_file?uuid=2e095f0f-336f-409a-9451-4e6ddae965bd&groupId=908048]
32. Pärnumaa spordiarengukava 2007-2015. Pärnu Maavalitsus.
[http://parnu.maavalitsus.ee/et/c/document_library/get_file?uuid=cb9fe7f9-8d2d-4755-8c38-5d0963b6ea17&groupId=908048]
33. Riiklikud sporditoetused, -stipendiumid, -preemiad, -investeeringud. Sport. Kultuuriministeerium. [<http://www.kul.ee/index.php?path=0x360x94>] 1.04.2013
34. **Smith, A. C. T., Graetz, B. R., Westerbeek, H. M.** 2006. Brand personality in a membership-based organisation, International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing. John Wiley & Sons, Ltd.
35. Spordiehitised. Sport. Kultuur ja sport. Pärnu Linnavalitsus.
[http://www.parnu.ee/fileadmin/user_upload/sport/spordiehitised.htm] 10.04.2013
36. Spordihalli tutvustus. Pärnu Spordihall. [<http://www.parnusport.ee/et/tutvustus>]
30.03.2013
37. **Standeven, J., De Knop, P.** 1999. Sport Tourism. United States: Human Kinetics.
38. **Travassos, D. F.** 2008. The impact of sport tourism in destination loyalty: the estoril coast (Portugal) promotion of recurrent major sporting events. Instituto Superior de Ciências do.
39. Tutvustus. Jüri Jaanson Kahe Silla jooks. 2 Silla Klubi.
[http://www.2silda.ee/jaanson_jooksu_tutvustus] 31.03.2013
40. **Weed, M.** 2008. Sport and tourism. United Kingdom: Routledge.
41. **Weed, M., Bull, C. J.** 2009. Sports Tourism: Participants, Policy and Providers (2nd ed.). United Kingdom: Elsevier
42. **Weed, M., Bull, C. J.** 2004. Sport tourism: participants, policy and providers. United Kingdom: Elsevier

43. Via baltica projekt. Teed ja transport. Pärnu Linnavalitsus.
[<http://www.parnu.ee/?id=1332>] 8.04.2013

LISAD

Lisa 1. Pärnu linna kui sporditurismisihtkoha SWOT tabel

Tabel 1. Pärnu linna kui sporditurismisihtkoha SWOT tabel (autori koostatud).

Tugevused	Nõrkused
• Riigi esikuurort • 175 aastane turismitaust • Arenenud turismi infrastruktuur • Sportimiseks looduslikud ressursid – meri ja jõgi • Roheline ja rahulik keskkond • Sportimiseks loodud spordirajatised • Sporditraditsioonid • Kõrge sportlik tase • Valik staadione • Tasemel korraldajad	• Esindusstaadioni puudumine • Spordi-, kultuuriasjaliste ja turismiasjaliste vaheline nõrk koostöö • Sportimisvõimaluste mittevastavus tänapäeva nõuetele • Rahaliste ressursside puudumine • Uute ideede keeruline realiseerimine • Ebasoodsad looduslikud tingimused harrastamiseks teatud spordialasid (mäesuusatamine, lumelaud) • Staadionite hõivatus • Jäähalli ja korraliku ujula puudumine

Võimalused	Ohud
• Noorte asjaliste pealekasv, kellel on värsked ideed • Nišitoote nõudlus • Transpordi areng • Koostöövõrgustike, sh. sõpruslinnade kaasamine • Avaliku sektori suurenevad toetused • Erasektori suurenev panus • Inimeste tervise teadlikkuse tõus	• Toiminud spordisüsteemi lammutamine (poliitiliselt) • Poliitilised muudatused • Sporditoetuste oluline vähendamine • Ilm • Tihe konkurents linnade ja kultuuriasutuste vahel • Ettenägematud sündmused (rahutused)

Lisa 2. Spordirajatised ja -paigad Pärnu linnas

Tabel 2. Spordirajatised ja -paigad Pärnus (Spordiehitised 2013, autori koostatud).

1	Aloha Surf	ALTERNATIIVSPORT	Pärnu rand
2	Pärnu Surfiklubi	ALTERNATIIVSPORT	Pärnu rand
3	Pärnu Wakepark Sport	ALTERNATIIVSPORT	Lai 2
4	Pärnu Skatepark	ALTERNATIIVSPORT	Lõuna tänav
5	Mai Sport	SAAL	Papiniidu 50
6	Tõsteklubi TuPo tõstesaal	SAAL	Lille 1 b
7	Vint-90 Lauatennisemaja	SAAL	Karusselli 89
8	Karateklubi Corpore treeningsaal	SAAL	Mere 7
9	Kaitseliidu lasketiir	SISELASKETIIR	Raba 1 a
10	Hansagümnaasiumi maneež	SPORDIHALL	Kooli 13
11	Tenniseklubi tennisehall	SPORDIHALL	A.H.Tammsaare 39
12	Kesklinna Tenniseklubi tennisehall	SPORDIHALL	Vana-sauga 38 b
13	Pärnu Spordihall	SPORDIHALL	Riia mnt 129
14	Kalevi tenniseväljakud	SPORDIVÄLJAK	Ringi 14 a
15	Kalevi Tenniseklubi tenniseväljakud	SPORDIVÄLJAK	A.H.Tammsaare 18 a

16	Tenniseklubi tenniseväljakud	SPORDIVÄLJAK	A.H.Tammsaare 39
17	Saviaugu Tenniseklubi tenniseväljakud	SPORDIVÄLJAK	Saviaugu 6
18	Lastestaadion	SPORDIVÄLJAK	Ringi 15
19	Kalevi staadion	STAADION	Ranna pst 2
20	Raeküla staadion	STAADION	Riia mnt 277
21	Ühisgümnaasiumi spordikompleks	STAADION, VÕIMLA	Mai 3
22	Ülejõe Gümnaasiumi spordikompleks	STAADION, VÕIMLA	Tallinna mnt.40
23	Niidupark	TERVISERADA	Niidupark
24	Pärnu ranna terviserajad	TERVISERADA	Pärnu rand
25	Jaanson terviserada	TERVISERADA	Pärnu jõe kallas
26	Raeküla terviserada	TERVISERADA	Raeküla mets
27	Sanatoorium Tervis ujula	UJULA	Seedri 6
28	Tervise Paradiisi ujula	UJULA	Side 14
29	Rabaujula	UJULA	Turba 5
30	Kalevi sõudebaas	VEESÕIDUVAHENDITE GA SEOTUD KESKUS	Suur-Jõe 50 b
31	Sõudeklubi Pärnu sõudebaas	VEESÕIDUVAHENDITE GA SEOTUD KESKUS	Rääma 27
32	Jahtklubi	VEESÕIDUVAHENDITE GA SEOTUD KESKUS	Lootsi 6

33	Väikese Vabakooli võimla	VÕIMLA	Noorte väljak 2
34	Kutsehariduskeskuse võimla	VÕIMLA	Pargi 1
35	Raeküla Gümnaasiumi võimla	VÕIMLA	Käo 4
36	Kalurihall	VÕIMLA	Vana-Sauga 40
37	Vanalinna kooli võimla	VÕIMLA	Nikolai 26
38	Sanatoorium Tervis võimla	VÕIMLA	Seedri 6
39	Kutsehariduskeskuse spordikompleks	VÕIMLA, STAADION	Niidupargi tn 8/12
40	Vene Gümnaasiumi spordikompleks	VÕIMLA, STAADION	Tammsaare pst 30
41	Rääma Põhikooli spordikompleks	VÕIMLA, STAADION	Raba 3
42	Kuninga Tänav Põhikooli sp.kompleks	VÕIMLA, STAADION	Kuninga 29
43	Koidula Gümnaasiumi spordikompleks	VÕIMLA, UJULA, STAADION	Metsa 21
44	Tammiste Vibustaadion	VÄLISLASKETIIR	Tammiste tee 6 a

46

Lisa 4. Intervjuu küsimused

- Millised on Pärnu linna tugevused, arendamaks sporditurismi?
- Millised tegurid takistavad arendada Pärnu linna kui sporditurismi sihtkohta?
- Nimetage väliskeskkonnast tulenevaid ohte Pärnu linnale kui sporditurismi sihtkohale?
- Millised on Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha võimalused?
- Kuidas hindate Pärnu linna kui sporditurismi sihtkoha arengupotentsiaali?
- Palun nimetage kolm kõige olulisemat Pärnu linnas korraldatavat spordisündmust?
- Millised on Pärnu linnas korraldatavate spordisündmuste tugevused?
- Millised on Pärnu linnas korraldatavate spordisündmuste nõrkused?
- Kuidas hindate Pärnu linnas korraldatavate spordisündmuste hetkeolukorda?
- Kuidas hindate Pärnu linnas korraldatavate spordisündmuste arengupotentsiaali?
- Kuidas hindate Pärnu linnas korraldatavate rahvusvaheliste spordisündmuste arengupotentsiaali?

SUMMARY

THE DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL SPORT EVENTS IN THE CITY OF PÄRNU

Maarja Lauk

Tourism researches have pointed out the increased importance to develop marketing strategies to make the tourist destinations stand out and distinguish themselves due to increasing competition in the area. One possible option for achieving competitive advantage is positioning. Sport can often be a significant part of the tourist destination. To develop sports tourism in a destination it is important to map all available resources and evaluate the destination willingness. Sports tourism resources for taking part in sports are considered natural and man-made.

Sporting events have become acknowledged factors for promoting tourism and developing the tourism destination as well as creating the overall reputation. Organizing sport events also increases the awareness of the destination abroad as it increases the number of visitors to the destination as well as contributing to reducing the seasonal tourism. Sporting events can also be an opportunity for extending the tourists duration of stay.

The aim of this research was to investigate the development of international sporting events in the city of Pärnu thereby promoting the city as a sports tourism destination. The thesis was completed with sufficient scope despite the complications that arose while conducting the interviews. In order to fulfil the aim it was necessary to map all the sporting resources available in Pärnu and to conduct structured interviews with sport, development and tourism specialists. The selection was based on the fact that chosen people would be competent enough in their field of work to provide information about the sports development and tourism economy in the city of Pärnu. A SWOT analysis of Pärnu city as a sports tourism destination was carried out by using the answers gained from the interviews. Sporting events and sports tourism development

potential in Pärnu was also evaluated. The recommendations to develop international sport events and ways to develop Pärnu as sport tourism destination were based on the results.

Pärnu has a number of facilities for taking part in sport as well as a well-developed tourism infrastructure. There is a modern sports hall available with the possibility for conducting trainings and organizing sport events as well as swimming pools, stadiums and gymnasiums. The town has also created an opportunity for taking part in sports such as kite surfing and skateboarding. There are also jogging trails available both on soft ground and paved light traffic roads. Some of the majors sporting facilities and bases in Pärnu are in a bad condition such as the Kalev Stadium and rowing bases which inhibits and holds back the development of sports tourism and sport events.

The city of Pärnu has the potential for organizing sporting events whereby the high-quality events could give a positive image for the city. There are several different sport events organized in Pärnu targeted to all athletes and enthusiasts. Also the organizing has changed for the better over the years as the organizers are paying more attention to the audience by providing entertainment. An aspect that can be pointed out is that there are events specially designed for children so that the whole family can now be involved in taking part in sport together.

The results from the survey revealed that the city of Pärnu has great potential to develop sport events as well as international sport events. An effective amount of contribution to sport development in Pärnu also comes from the sports course conducted in UT Pärnu College

For further development of this research the author recommends to conduct a survey among the participants in order to identify both the participants and spectators level of satisfaction for a particular sporting event. Changes can be then designed based on the results to ensure customer satisfaction.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Maarja Lauk

(sünnikuupäev: 20.03.1988)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Rahvusvaheliste spordisündmuste arendamine Pärnu linnas“, mille juhendaja on Heli Müristaja
 - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Pärnus, **13.05.2013**